

AGREGY

SKANDINÁVIAI MAGYAR IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT
Szerkeszti: Tar Károly. Munkatársak: Kovács Ferenc (helyettes szerkesztő), Dr. J. Kovács Magda, Mayer Hella, Pető Tünde, Szente Imre (örökös munkatárs)

Megválaszolatlan levél*

Erős Kingának, a Magyar Írószövetség elnökének

Megválasztásához örömmel azért is gratulálhatok, mert biztosította a tagságot arról, hogy elődje munkásságát folytatja. Ennek pedig nagy a valószínűsége, hiszen titkárként és elnökségi tagként eddig is alaposan ismerte az Írószövetség ügyeit. Várakozó listán szerepel a Kárpát-medencén túli, avagy az EU-ban élő magyar írók szervezettségének és támogatásának érdekében benyújtott kezdeményezésem, amelynek lényegét tartalmazza mellékelt írásom. Kérem, vegye fontolóra, mit tehet az Írószövetség érdekünkben. Remélem és várom szíves támogatását.

Lund, 2019. december 4. Tisztelettel: **Tar Károly**

Kárpát-medencén túli európai magyar írók tervezett találkozójáról

A Kárpát-medencén túli európai magyar írók találkozójának gondolatát az anyaországhoz való szorosabb kötődés szüksége diktálja. Néhány éve ajánlom a Magyar Írószövetség figyelmébe a Kárpátaljai Írócsoporthoz hasonló csoportosulás kialakítását, hiszen az *Ághegy*, a skandináviai magyar irodalmi és művészeti folyóirat, másfélezernél több önkéntes munkatársának köszönhetően, immár tizenöt éve anyagilag támogatatlan léte ellenére is, hasonlatos a kárpátaljaiak *EGYÜTT* címmel megjelenő irodalom-művészet-kultúra tartalmú folyóiratához, amely a Bethlen Gábor Alap, a Magyar Művészeti Akadémia, a Nemzeti Kulturális Alap, valamint a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet támogatását élvezzi, és sikerrel tölti be hivatását az anyaországon kívüli magyarság megtartásának szolgálatában.

Nyilvánvaló, hogy a skandináviai országok gyarapodó magyarságának egyre inkább szüksége lesz az *Ághegy* folyóirat köré csoportosult alkotók nemzetmegtartó munkásságára. Nincs statisztikai adat, de az is nyilvánvaló, hogy a skandináviai magyarok jelenlegi létszáma meghaladja a szlovéniai, az ausztriai és megközelíti a kárpátaljai magyarok számát. (Egyébként e sorok írója már évtizede szorgalmazza a skandináviai egyesületek tagjaitól elvárható, az egyesület tagjainak szükségyszerű aktivizálását is elősegítő, s közvetlen környezetükben elvégezhető, a magyarországi igényekkel megegyező „népszámlálást”. A „tudnunk kell minden magyarról” igény gyakorlatba ültetéséről van szó. És arról, hogy az Európai Unió országokban élő, ott megtelepedett, vagy ideiglenesen munkát vállaló, az anyaországi és a Kárpát-medencei magyarokkal azonos jogú európai magyarokra is, még idejében, mielőtt szórványokból foszlányokká válnának, szükségszerűen és fokozatosan, számuknak megfelelő arányban kiterjedjen az anyaországi intézmények, esetünkben a magyar művelődést irányító szervek figyelmé.)

A szükség diktálja, hogy ez a civilkezdeményezésből alakult folyóirat tágabb, a Magyar Írószövetséghez kapcsolható szervezett keretekben folytassa munkáját. A jelenleg anyagiaktól teljesen független folyóirat az idén már csak az ugyancsak költségmentesen két évtizede, negyedévenként megjelenő *Magyar Liget* – a skandináviai magyar családok lapja - mellékleteként lát világhálót.

Folytatása az 43. oldalon

Thinsz Géza emlékezete

Halálának harmincadik évfordulóján

Budapesten született 1934. június 9-én, Stockholmban 1990. július 14-én halt meg. Költő és műfordító volt. 1956 őszén érkezett Svédországba. Tanulmányait az Uppsalai Egyetem Bölcsészeti Tanszékén fejezte be. Haláláig a Norstedt Könyvkiadó vállalatnál lektorként dolgozott.

A Szabad Magyarok Tömörülésének egykori vezetői, Révai Ábel elnök és Nyers Andor alelnök a költő születésének nyolcvanadik évfordulóján így emlékeztek honfitársunkra, sorstársunkra és barátunkra. (*Új Kéve XXII. évfolyam 3. szám, 2014.október*)

Borbándi Gyula, a nyugati magyar emigráció legavatottabb ismerője a következőképpen méltatta:

„Thinsz Géza költő, aki a magyar költészet tolmácsolásában és a svéd költészet magyarországi megismertetésében szerzett hervadhatatlan érdemeket.

A jelenkori magyar költészet számos jelentős alakjának verseit ültette át svédre, helyi költőket nyert meg magyar versek fordításának, kiadókat mozgósított ezek kötetbe gyűjtésére és kinyomtatására, svéd költőket fordított magyarra és tette műveiket magyar nyelven közkinccsé.” Felesége, Izabella Thinsz pedig így írt férjéről:

„Gézával 1959-ben találkoztam, akkor már három éve élt Svédországban.

Jól beszélt svédül. Egészen más volt, mint a svéd fiúk, akikkel addig találkoztam. Élénk volt, minden érdekelt, és annyi mindent szeretett volna csinálni. Fontos feladatának tekintette, hogy bemutassa, mi csoda

Moderna ungerska berättare

En antologi sammanställd av
Géza Thinsz och János Csatlós

NORSTEDTS

Géza Thinsz Konsten att föra dialog

hihetetlen kulturális kincs található Magyarországon, amely Svédországban teljesen ismeretlen volt. Emlékszem, amikor legelőször találkoztam vele, szembe jött az utcán, Uppsalában, menet közben írt, egy versen dolgozott. Huszonnégy éves volt akkor. De később is, akármikor találkoztam vele, mindig írt. Még az egyetemi előadásokon, munkahelyi értekezleteken is írt. Verseket írt. Séta közben is írt. Mikor aztán beteg lett és kórházba került, akkor is a végsőkig írt...”

Először csak 1971-ben utazhatott haza. Ezt követően nagyon sokszor járt Magyarországon. Mindig fáradtan, teljesen kimerülten érkezett vissza. Egyik versében azt írta, hogy Magyarországon svédnek, visszaérkezve magyarnak érzi magát. Kétnyelvű és két nemzetiségű volt. És mint kétlaki, alanyi költő és „északi szófuvaros” írja maga:

*Két nyelvvvel labdázik naponta,
két nyelven áll ki a porondra,
két nyelven káromkodik hiába,
két nyelvet nyújtogat a világra,
két nyelven beszélhet a szélnek,
két nyelven várják a veszélyek,
két nyelven tévelyeg az életben,
aztán majd elföldelik. Két nyelven.*

Thinsz Géza „szóserészi” minőségében általában rövidre fogta mondanivalóját, sokszor oly tömören, metaforikusan, hogy az olvasónak vagy hallgatónak nagyon utána kellett gondolnia. De ő mindezeket – egyik kritikusa szavaival élve – „bravúros eleganciával” írja.

Külhoni sírfelirat

Éltem. Mint aki hazaérkezett.
De nevemről nem hullt le az ékezet.

Gästspel i tiden
GÉZA THINSZ

(NORSTEDT)

Géza Thinsz
Besök utanför ordningen

Fripress

”Att sjunka, intill förblandning
— en frestelse, omigen.
Ombyttlig är du, liksom vattnet.
Men lika kunnig i konsten att smeka.
Ett minne från fostertiden:
allting hör ihop. Jag föddes
med kejsarsnitt. Sen dess är jag rädd
för knivar.”

Géza sokat fordított. Elsősorban Weöres Sándort, akinek verseiből egy önálló kötetet jelentetett meg, és Illyés Gyulát, Pilinszky Jánost. Ezek a költők meglátogatták őt Svédországban, szoros barátság alakult ki közöttük. Tanárára, Cs. Szabó Lászlóra szeretettel emlékszik 1984-ben a következő verssel:

Osztályfőnök úr

*Csak kék tintával tudok írni rólad
a József Attila utca sarkán, Budapesten.
Tudtam persze, hogy te is szaporítani
fogod
hallottaink számát, de haláloed hire
nehezebb volt, mint hittem volna.
Laci bácsi, nem akarok érzelmeskedni
ezen a sarkon, végül is beállványozták
a szemközti házat, – a kőművessel, aki,
aki épp
fölmászik ezen a magyar (számomra
túlkomplikált)
lajtorján, s aki épp úgy épít – megőriz –
tataroz,
ahogyan te tetted, miképpen érthetném
meg
önösségemet? Magaddal vittél valamit
múltamból, ami él még.
Laci bácsi, itt a József Attila
utca sarkán nem érdekel, milyen
osztályzatot adnak majd
erre a versre – te biztosan megérted ezt
a fura
kitárulkozást: hiányod fáj, nem a haláloed*

Egy Stockholmhoz közeli sírkertben, Skoklosterben nyugszik, amit ő humorosan csak Cipókolostornak nevezett. 1990 áprilisában kezdte a szörnyű betegség teljesen a hatalmába keríteni. Fájdalmas így visszanezve, mert akkor még nem tudtuk az agyat romboló betegség okát. Szörnyű volt, mert Géza, a szavakkal való kifejezés mestere rohamosan vesztette el az emlékezést, a szókincset, a kifejezést. Egy évvel halála előtt ágya mellett ülve próbáltam beszédre

bírni, de ő csupán ezt ismételte: nevétséges..., nevétséges... Azt hiszem ő arra a rémálombeli állapotra értette, hogy nem tudja mondanivalóját szavakba összerakni.

Búcsúzó

*A tengerbe hullik egy könnycsepp:
ez a halál. Csak ennyi. Ne sirass.
Bölcs hullámoktól tanulom az öröklétet*

A Szabad Magyarok Tömörülése hosszú éveken át adott otthont Géza irodalmi est-jeinek a stockholmi Magyar Házban. Két verse a Kaláka együttes zenei feldolgozásában is ránk maradt: az előbb idézett Búcsúzó és az itt következő:

Éjfél után

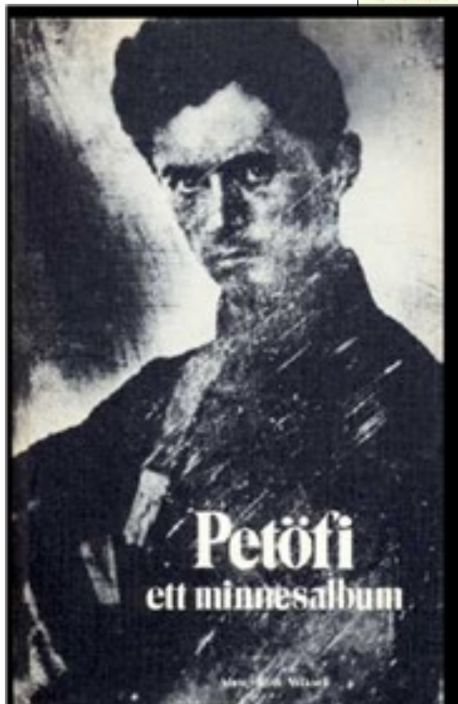
*Éjfél után, ha elhallgat a szó,
förmát változtat. Nem zászlóként
lobog, dörömböl a beléd fojtott,
a beszéddel leplezett mondandód.
Éjfél után szót válthatnál magaddal,
de elnémulsz. Agyadra megy az agyad,
vagy a bor. Adj nyugodalmas álmot
mind valahányunknak, hallgatag arkangyal.*

*

Munkái húsz verseskötetben, 1960–1990 között jelentek meg. Az 1960. évi kötet tartalmazza Magyarországon írt 1956-os hangulatú két versét, melyeket az alábbiakban közlünk:

Levél Mihály barátomnak

*Nézd: sötét van. Piszkos éjszaka.
Hiába díszíti fényes ragyogás,
hiába kiált a költő, szava
hiába harsan csillogva, csodás
zengésű, komor húrokon, –
ásítanak és unják az emberek.
Mert élt bár egyszer
Dante, Goethe, Shakespeare,
de „eljár az idő a fejük felett” –
és otthon a gyerek sír,*

*mert nem kap vacsorát.
 De ne csodáld, hogy közönnyel néznek
 Mindent, ami szép;
 hiába a legszebb beszéd –
 fáradtan a sivár robottól,
 az ember csak az üres hasára gondol.
 Hát költő komám, dobjuk sutba mi is
 csengő rímeinket,
 mert korszerű kezével intett
 a realitás?*

*Mert ugye, valami más
 kell most ide:
 mindegy, hogy mi az,
 csak könnyű íze,
 s a veleje üresség legyen.
 Amitől felriadna az álmos jelen,
 arról úgysem írnának a lapok,
 legfeljebb, így:
 „a költő ezért a verséért öt évet kapott.”
 Hát arról írj, hogy lyukas a cipőd,
 ne is szidd a hideg időt,
 mert nincs télikabátod, –
 ne jajduljon benned a szó,
 hogy kedvesednek csak
 a tavaszi ragyogás*

*arany gyöngyeit adhatod,
 s egy szál virágot is csak nehezen,
 mert nincs pénzed sosem, –
 ird le a „való” életet:
 hogy milyen öröm neked
 a csikorgó fogaskerekre nézni
 és milyen „boldogok az emberek ...”
 De hát ez nekünk úgysem sikerül.*

*Járjuk mi Arany, Ady,
 Tóth Árpád rögös útjait,
 írjuk csak le azt, amit
 le kell írni,
 mert belső parancs,
 s nem ember kényszerít, –
 de fiókba tedd a verseket
 s vagy ötven évig elő ne vedd,
 mert sötét van, piszkos éjszaka,
 hiába díszíti részeg ragyogás,
 hiába kiált a költő, szava
 hiába harsan csillogva, csodás
 zengésű, komor húrokon, –
 mindenki fáradt nagyon,
 s mindent belepett az álmos unalom.*

GÉZA THINSZ: DIKTER

Fakta

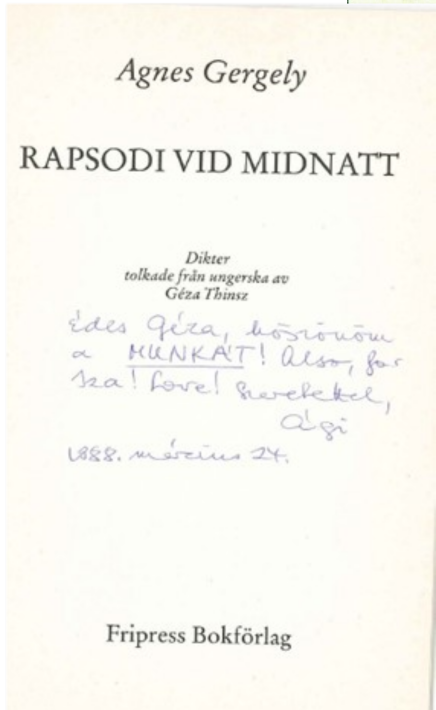
Den lägs historien ställer in
 genom inombudetets förtret.
 Husetgen är genomkrossad
 av en brud iastörning.

Jämförelser

Skodperde spinning
 Kåsterongje
 avgasdykvarnas etual
 odernas gästbåd
 blyger av mjuka ölmaster
 Ija-beggennde, Ija slat
 vattret fannar vitt.

Ihjäklända

Sedan öljär jag ner
 till kastrensens botten
 av ren ryllkänhet,
 men hemlighetsna lär
 ihjäklända av min slugga.

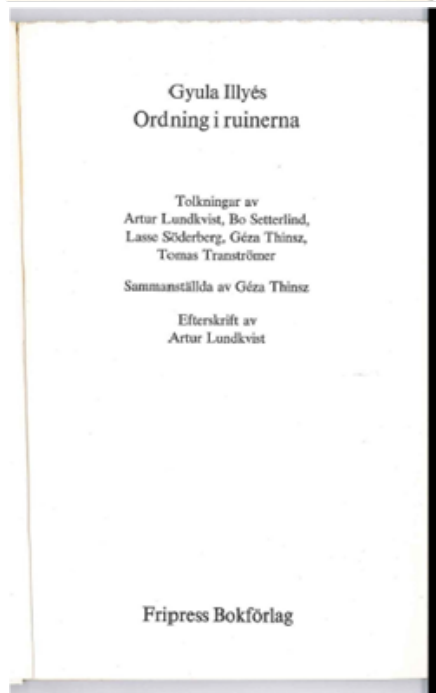

*Az elítélt
A cellában ült, amíg én éltem
s élveztem levegőt, napot,
a Szép semmivé kopott a kezében
s napfény helyett csak szitkokat kapott –
Az Édes haját simogatva
az életet dicsértem minden ízemmel,
mikor talán az első pofont kapta
és feljajdult a való: „Íme az ember!”
s most itt van mellettem. „A hét éves vád
koholt!”*

– arcomra tapad a törtfényű szem. –
*Míg én éltem, ő egy cellában volt.
Megbocsáthatja ezt nekem? –*

*

Thinsz Géza tavaly töltötte volna be 85. életévét és az egy esztendővel fiatalabb szerkesztő akkor így köszönthette volna: Soká élj, kedves bátyám! Most pedig megbizonyosodva leírhatja: Él és mert őrizzük emlékét, reméljük még sokáig él közöttünk Thinsz Géza, a feledhetetlen skandináviai magyar költő.

Megválaszolatlan levél*

Folytatása a 36. oldalról

Mindkét lapot magam szerkesztem. Félő, hogyha az anyaország megtartó figyelme továbbra sem terjed ki az erkölcsi támogatáson túlra, és a nyolcvanas éveit taposó szerkesztő utolsó lehetéig nem talál a maga helyébe önkéntes, anyagi javadalalmazásra nem számító felelőst, mindkét lap megszűnik.

A két lap támogatására létrehozott *Ághegy - Liget Baráti Társaság* a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének tagja. Eddigi tevékenységével, tagjai számának megfelelően részesült csekély, a SMOSZ által közvetített svédországi állami segélyből, amelyet a lapok ismertetésére rendezett olvasókkal való találkozók szervezésére fordított. Ezt sem tehetné volna a skandináv országok magyar nagykövetségeinek nagylelkű vendéglátása nélkül.

Idén, a Magyar Írószövetség elnökének megfontolására és javaslatára új, aktív vezetőség állott az *Ághegy – Liget Baráti Társaság* élére azon célból, hogy keretében megalakíthassuk a *Magyar Írószövetség Skandinávi Magyar Írók fiókját*. A Magyar Kultúra Lovagrendjének segítségével, az *Ághegy-Liget Baráti Társasággal* kötött együttműködési egyezmény keretében, 2018. augusztus első hetére aranyosapáti vendégházukba hívtuk a Kárpát-medencén túli európai magyar írókat, de ez a találkozó nem jöhetett létre a következő okok miatt:

1. A Magyar Írószövetség elnöke jelezte, hogy egyéb elfoglaltságuk miatt nem jöhet el a találkozóra.

2. A Kárpát-medencén túli európai magyar írók közül csak néhányan tagjai a Magyar vagy/és Svéd- és más Írószövetségeknek. (Az Írószövetségen kívüli, de legalább két megjelenő kötetek szerzőinek összeírásából kiderült, hogy Skandináviában legalább húsz olyan magyar alkotó él, akit megfelelő ajánlásokkal akármelyik Írószövetség tagjai közé fogadhat.)

Nyári elfoglaltságuk miatt kevesen jelentkeztek a találkozóra, de a Magyar Kultúra Lovagjainak vezetője tartotta adott szavát, kijelentette, hogy mindenképpen megrendezi a találkozót, ahol a lefolyt és a beérkezett írásbeli vélemények összesítésével előbbre juthatunk a kívánt írószövetségi fiók jövőbeni megalakításában. Mégis be kellett jelentenünk, hogy minden igyekezetünk ellenére a találkozó elmarad, mert házigazdánk hirtelen jött súlyos betegsége miatt huzamos kórházi kezelésre szorul. S amint ez már történni szokott, az ilyen non profit egyesületek napszamosainak helyettesítésére nem akad jelentkező. Mindazonáltal várjuk, és többek között a Magyar Írószövetségtől és a Svédországi Magyarok Országos Szövetségétől is reméljük jövőbeni támogatásunkat. „A szükség a legnagyobb tanítómester” és esetünkben nem bont törvényt, hanem erősíti azt. Kényszerhelyzetek néha bámulatosan egyszerű megoldásokat váltanak ki belőlünk. És az idő is nekünk dolgozik, akkor is, ha amit ma megtehattünk, holnapra halasztottuk. A sohasem csüggedők tiszteletével.

* (A szerk. megj.) A hivatalos ügyek intézésének elfogadott szabálya szerint általában két héten belül elvárható valamilyen válasz. Eltelt bő négy hónap, választ nem kaptunk. Folyóiratunkban utolsó alkalommal szólhatunk ebben az ügyben. Álljon itt ez a tájékoztató, hogy az utánunk következők, ha érdemesnek találják, folytathassák a skandináviai alkotók szervezettségének érdekében végzett erőfeszítéseinket.

Kovács katáng Ferenc Napszakok

Reggel

Világosodik. Jó lenne visszaaludni. Régi dolgok jutnak eszembe. Nem vagyok büszke rájuk. Elhessegetem. Nem hagyják magukat. Szép emlékekkel próbálom semlegesíteni. Csak időlegesen sikerül. Újabbak, aggasztóbbak tolakodnak elő. Fel kell kelnem! Ez általában segít. "Kidobott az ágy?" – kérdezte volt egykoron Anyám.

Térdem, derekam merev, recsegnek a nyakcsigolyáim. Tornázom, súlyzózom. Szorongásom, komor kedvem huss, elszáll. Kávét főzök, tejet melegítek a müzlihez. Ágyba viszem a Kedvesnek. Ráncaim kisimulnak a homlokán.

Minden reggel megfogadom, hogy hírmentes napot tartok. Nem nyitom ki a rádiót, nem szörfölök a net-hírcsatornákon. A levelesládám kinyitását is hanyagolom. Lefekszem a nappaliban, fejjel a fénynek. Olvasok. A kávé szétárad bennem. Nyolcvan százalék Arabica, húsz százalék Robusta. Sicilia Style örlemény. Fémdobozban egy hétig frissen eláll, tovább nem is tart ki, újat kell bontani. Nem lettem kávéfüggő, pedig negyven éve, ha nem is mániákus, de rendszeres fogyasztója vagyok. Az Illy termékek a világ száznegyven országában ébresztik az ingyenceket. Első hallásra nem tipikus magyar név, mint Kocsis, Puskás vagy Varga. A temesvári születésű Illy Ferenc – majd a nagy háború után Triesztben letelepedve Francesco Illy – levédett ötlete a pörkölt kávé tartósítása, csomagolása. Az ő találmánya ma is

alkalmazásban álló technológia; nem vízben főzik a kávé, hanem nagy nyomású forró gőzben. Így készül az igazi eszpresszó.

Az olvasás elálmosít. Ha szerencsém van, reggelig alszom még egy sort. Álomban különös történetekbe csöppenek, tollba mondom, pörge kalapos kis-kisasszony körmöli gyorsírással. Falugró találkozóra gyúrok. Térd- és könyökvédő, valamint bukósiskak nélkül, fenékpárnás nadrág helyett közönséges tornagatyában. *Nem vagyok CEU -függő* feliratos fekete trikóban. Alacsony kerítésekkel kezdem, párkányról palánktetőre, onnan féleresztes garázsra, szemközti vastagtörzsű fára lendülök át. Lekúszom a törzsén, mint a riasztott tűzoltók a rúdon. A sík járda meg sem kottyán, talpam nem érinti a talajt. Nekifutok a csupasz betonfalnak, két méter fölfelé, majd hátraszaltó. Újra neki, tapad a speckó cipóm, ujjheggyel elkapom a fal tetejét, felhúzódkodom, féloldalt felkönyökölök, kiegyenesedem, mély levegőt veszek, diadalittasan nézek körül. Ezúttal nem sikerült csúcsidőt futnom. Elrugaszodom a magas falról, ez már nem a gyakorlat része, nem is értem, szárnycsapások nélkül hosszú, nyújtott lépésekkel szelem a levegőt. Felébredek. Le kellene írni. Papír, ceruza, egy időben diktafon, manapság a laptopom kartávolságra tőlem. Lapos a sztori, kitörlöm. Az álmaim nem én vagyok.

Felöltözöm, a tükörből egy szinte emberszabású alak néz vissza rám. Folytatódhat a nap.

Délelőtt

Másnaponta délelőttönként a mozgásé, a sporté a főszerep. Fél-fél óra gyaloglás a sportcsarnokba és vissza. Erőgyakorlatok a rafinált szereken, egyensúlyozás az óriás gumilabdán, görgőn, majd nyújtás és lazítás. Kívülállónak nem érdemes említeni, úgysem hinné el, hogy hány tonna súly mozdul el a hetven perc alatt. Amúgy az

Feketeügy folyó menti Szentkatalin, oratórium a Sinkovits-kúria udvarán

izomkolosszus testépítőknak ennyi meg sem kottyán. Végül az úszás, amiben az a jó, hogy intenzív és rövid. Évtizedek óta ezren vagy ötszázon sem csökken a tempóm gyorsban úszva, minden negyedik ütemre vett levegővel.

Azt már sosem tudom meg, hogy milyen atléta, kosaras vagy asztaliteniszező lett volna belőlem. Ellustálkodtam. Különbféle sportágak edzői járták a kisvárosunk iskoláit. Tornaórákon válogattak a jó mozgásúak közül. Elfogadható súlylökő technikám volt, szólt a tesi, hogy jelentkezzem XY edzőnél. Naná, hogy a világ végén álló Vasutas pályára kellett kigyalogni! Városunkban buszt még mutatóban sem láttunk. A sárga villamos pedig a központon át az Erdei kitérőtől a Nagyállomásig közlekedett – vagyis ellenkező irányba.

Ácsingóztam a pálya szélén. Azt nem tudhattam, hogy a tréner a büfében kell keresni. Kis noteszba írta a nevemet, és tíz kör futást szabott ki rám. A felénél meguntam. A Pestről kiöregedett, hordó forma csatár kapuralövéseit bámultam. Egyszer csak a kapuban találtam magam. Dobáltam magam egyik sarokból a másikba. Mellre vettem egy bödületes lövését. A hálóban kötöttem ki, nem kaptam levegőt. Lezavartak a pályáról. A büféből további öt körrel tetézték a szenvedésemet. A salakos edzőpályáig jutottam, beálltam a csikók közé focizni. Azóta sem jártam a nevezetes Vasutas sporttelepen.

A pingpong már egészen jól ment, főleg az edzéseken. Mindenki velem akart ütni, azonnal ráéreztem a másik stílusára. Rajtam gyakorolták be az új elemeket. Ma már léteznek labdaadogató automaták, igaz, fogadókat, visszautógetőket még nem láttam... A fociban egy-két gól dönt, kollektív a felelősség. Az asztalitenisz meccsen két vagy három nyert szettig minden pontért küzdeni kell..., nos, ez nem az én *asztalom*.

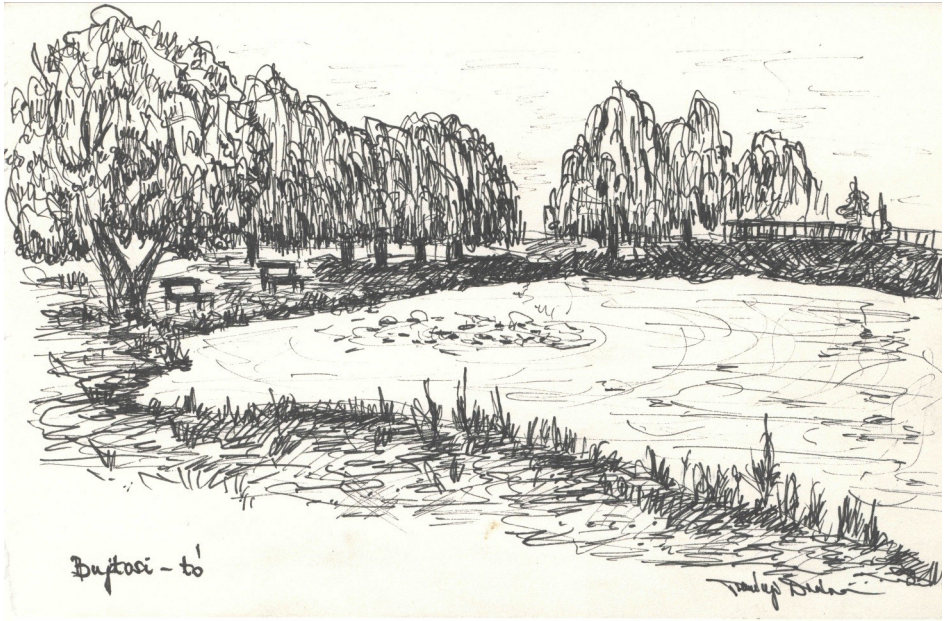

Sokáig ellenálltam a *testedzésnek*. Nehezen tudtam elképzelni magam egy-egy kínzószeren, monoton húzva, tolva, emelve, lóbálva a súlyokat. Busz után, kutya elől érdemes futni, de csak úgy, minek? Anyám 92 évet élt, és soha nem tett egy fölös mozdulatot sem. Túl akarnám élni?

A gyakorlatok szünetében jár a szemem és az agyam. Hosszabb történetekbe persze nem bonyolodom, számolni kell, s ha eltévesztem, büntetőköröket kényszeríték magamra. Ha ilyesmivel próbálkozna nálam egy személyi edző, utoljára látna.

Délután

Oslóban együtt konferenciáztam Albert Lange Fliflet lányával, Kristinával, akivel rendszerint összefutunk a Tényirodalom Szövetség éves találkozóin. Kristina fordítóirodát vezet Bergenben. Időről időre kikérdezem a munkájukról, és hogy megbarátoztak-e már az MT-vel (Machine Translation), vagyis a fordítóprogramok alkalmazásával. Egyre ügyesebbek, eredményesebbek, nyugtat meg, hiszen az egy évtizeddel ezelőtt vásárolt és évente újított szoftver adatbázisában jelentős mértékű lett a saját maguk által feltöltött anyag, amiből az újabb megbízásokhoz bátran meríthetnek "sablonmondatokat, kifejezéseket". Most egy előadáson újabb tapasztalatokat hallunk a CAT (Computer Aided Translation) használatáról. Közel száz torokból szállnak fel sóhajok, elégedetlenséget tükröző megjegyzések. Nem egyértelműek a tapasztalatok, ami időt a gépi nyersfordításon nyernek, azt emberi elme igénybevételeivel a szöveggondozásra kell fordítani. Az új módi mellett kardoskodók azt bizonygatják, hogy ez utóbbi minőségi munka, egyaránt szolgálja a megrendelő és a kivitelező érdekeit. Hét fő területet elemez, értékel az előadók. Sorrendet is állít, ami szerint az első négy kategóriában (játékprogramok, eloadónati utasítások, szerződések, szakmai szövegek) egyértelmű előnyt nyújt a *gépes fordítás*, míg a reklám, a széppróza és a vers területén majdnem használhatatlan.

Kristina papájával többször is találkoztam. 1996-ban tévé-interjút készítettem vele a Duna TV-nek az oslói magyar nagykövetségen. Albert Lange Fliflet (1908-2011) akkor vette át a Pro Cultura Hungarica emlékérmét műfordítói munkásságáért, a norvég-magyar kulturális kapcsolatok ápolásáért. 10-12 nyelven írt és beszélt, ebből norvégul, svédül, finnül, észtül és lappul anyanyelvi szinten, angolul, németül, franciául, hollandul és magyarul kiválóan. De például fordított olaszból, latinból, héberből is. Nemzetközileg elismert műfordító volt. Kritikusai szerint legmonumentálisabb alkotása a finn Kalevala újnorrvégra (nynorsk) fordítása (1967). Több nyelven írt verseket, magyarul is. Értőn szavalta kedvenc magyar költőit. 1934-ben Oslóból egyenesen Budapestre kerékpározott. Aztán többször is visszatért Debrecenbe, a nyári egyetemre. Id. Dr. Hafenschér Károly evangélikus lelkész, aki egész életében a Deák téri gyülekezethez kötődött, így emlékezett vissza egy találkozásukra: "Néhány évvel ezelőtt egy Pax Romana-kongresszuson alig akartam hinni a fülemnek, amikor egy norvég nyelvész magyarul mondta el *Szózatunkat*. Amikor megkérdeztem, miért tanult meg magyarul, *Az ember tragédiáját* említette." Fliflet kéziratban maradt, a 2. világháború idején írt saját gépeléséből kiragadok néhány verssort: "Gyilkos e fajta. / A vérzők ajka / többé nem nevet. / Csak sírni lehet. / Hol van a jószág, amit Isten elvár? / Milyenek lettünk? / Gonosz a lelkünk / súlyos a terhünk: / nincsen szerelmünk. / Nem szent az emberek élete már." Korán sötétedik. A konferencia-központ nagytermének hatalmas, kerek ablakán át havas táj csalogat a szabadba.

Éjszaka

Járt-e Szabó Magda a Sarkantyú utcában?

Öreg este van. Az író ül hosszú méla lesben.

Ketten görnyedünk a billentyűzet fölé. Fejét használja az egyik, ujjait a másik.

A józanabbik, éber én csak mérsékelten van jelen.

Az Úr néha megsegíti az ilyen nagyon, nagyon vidéki embert, mint én is. Szabó Magdát a halála előtti napokban még sikerült meginterjúvolnom. Nem mintha egyikőnk is erre a kuriózumra hajtott volna.

De minek ennyire előre szaladni, a vidékiség megér néhány gondolatot. Szülővárosomban a magamfajta szájtáti könnyen orra bukhatott a Krúdy taposta lányomokban. Naponta rohantam el a Városháza emeleti ablakai alatt, amik mögött a már nem éppen tejelesszájú, de még fiatal Mikszáth Kálmán szállt meg, amikor a Pesti Hírlapot tudósította a Tiszaeszlári perről. És akkor még nem is szóltam Móricz Zsigmond látogatásairól, amikre azért fanyalodott, mert a Nyugat folyóiratnak kényszerült előfizetőket gyűjteni. S legalább két alkalommal a városi színházat is megtisztelte jelenlétével. Először a *Sári bíró* bemutatóján, másodszor a naiva szerepeket játszó Lili leánya egyik fellépésén.

Gyűjti, gyűjtögeti a vidéki halandó a hírességek elszórta apró emlékmorzsákat, hogy legyen miből építkezni a porosnak, aluszékonynak csúfolt, Isten háta mögötti kisvárosban.

Anno nagykönyvtár kettő is volt az *Én szőke városomban*, s azoknak fiók részlegei. Például a Vay Ádám utca sarkán, a Morgó temetőhöz közel, egy aprócska; salátásra olvasott, kopottas könyvekkel. Mesés birodalom. De ott volt a hat évvel idősebb nővérem könyvgyűjteménye is. Gondosan elzárva, kulcs a párnája alatt. Pöttyös és Csikos könyvek tucatjai. Megannyi, nem 10-12 évesnek való titokzatos történet. Első találkozásom Szabó Magdával. *Álarcosbál*, 1961, *Születésnap*, 1962. Nem is említettem soha, senkinek. Fiúgyerek nem olvas lányregényeket! (Csak kert végében, fa lombja közt megbújva, titokban.)

Közvetlen az érettségi után, 1967-ben rámtalált a *Mózes egy, huszonkettő*. Azóta sem tudom szavakba önteni, hogy miért taglózott le úgy, mintha villám csapott volna belém. Előtte három évvel *Az ifjú Werther szenvedései* volt hasonló hatással rám.

Hosszú évek teltek Szabó Magda nélkül. Amikor Oslóban Magyar Filmklubot vezettem, a *Filmadaptációk* sorozat kapcsán eljutottam hozzá (is). A nézőtérén csupa új arc a három részből álló sorozaton. Szabó Magdát rajongásig szeretik a messze északon élő hölgyek és urak. Érdemes volt filmes

oldalról bogozgatnom a témát, az író életművében nálamnál jóval jártasabb volt a nagyérdemű. A rövid filmrészletekkel illusztrált előadásaim után alkalmanként egy-egy filmet is levetítettem: *Danaida* (Zsurzs Éva, 1970), *Abigél* (Zsurzs Éva, 1978), *Az a szép, fényes nap* (Szőnyi G. Sándor, 1981).

A *Katalin utcát* csak 2007-ben, az „utolsó interjú” előtt olvastam. Nem azért, hogy Szabó Magda előtt a „jól tájékozott” szerepében tetszelegjem. Ezt találtam a neten. S ott bukkantam az *index* archívumában egy írásra: *Járt-e Szabó Magda a Katalin utcában?* Nagy bizonyossággal a Herczeg Ferenc-féle mondásra kacsintott rá a cikk szerzője: Járt-e Cecil a Török utcában? Ezt a poént nem hagyhattam az elektronikus országúton heverni. Bizony mondom, Szabó Magda igenis járt még a Sarkantyú utca 9-ben is. Nyíregyházán.

Szabó Magda születésének 100. évfordulójára előhalásztam az „olvasónaplómat”. Lapozgatva, és egy rövid játékfilmet is végignézve, végképp megbizonyosodtam arról, hogy hozzám legközelebb mégis csak a légiesen könnyed, szürreális *Für Elise* áll, s a fenséges családi korkép, a *Régimódi történet*. Az *ajtó* norvég fordításán is átrágtam magam. Még az is jobban tetszett, mint az idegen arccal pózoló német-

magyar filmváltozat (Szabó István, 2012).

Visszatérve az utolsó interjúra, semmi okosat, különlegeset nem tudtam kérdezni. Hagytam mesélni, emlékezni és a múltban elmerengni. Íme egy kis részlet ízelítőül:

Kovács katáng Ferenc: Väinö Linna finn író minden nap három oldalt ír. Mi az Ön

módszere? Milyen rendszerességgel, hány oldalt ír naponta, milyen napszakban, írógéppel, kézzel vagy számítógépen?

Szabó Magda: Minden regényírásom azzal kezdődik, hogy egy frappáns, egyetlen mondatba sűrithető felismerés kezd izgatni. A probléma mindinkább közeledik hozzám. Aztán csak nézek magam elé, kávét iszom, beszélgetek vagy a virágaimat locsolom, és közben gondolkodom. Írásaimat többnyire egy évig is komponálom magamban. Csak akkor ülök az írógéphez, amikor a fejemben az utolsó mondat is elkészültem. Amikor írok, akkor már csak szerkesztek. Szigorú terv szerint dolgozom, kezdettől otthon vagyok hőseim házában, tudom a regényem utolsó mondatát is. Ha közben, mielőtt elkészültem, beszélnék róla – az olyan lenne, mint amikor valaki kiengedi a kávéfőzőből a gőzt. Ha elmesélném, amit meg kell írnom, megfosztanám a munkafolyamatot a feszültségtől. Még a kiadónak is álszinopszisokat írok: mielőtt regénybe fogok, kitalálok a nyilvánosság számára valami hasonlót.

Öreg este lett. Mit este, éjfél is elmúlt. Holnap van. A szemem előtt összefolynak a betűk. Cili Beethovent játszik a zongorán. Angyalszárnya a kottatartón hever. Retinámon a szétbombázott Katalin utca. Ébren álmodom...

(Megjelent az *Olvasat – irdalom, irodalom* internetes folyóiratban 2019 telén)

(A grafikákat Trencsényi Diána készítette, megjelent a Gaál Zoltán-Kovács katáng Ferenc **Vizek egymás között c.** verseskötetében, Napkút, Bp. 2018)

Száz forintért elmondom magának az életemet

(Fejes Endre: Mocorgó)

A *Nemzet Színésze* sorozattal Filmklub-előadásokat tartok az oslói magyar nagykövetségen. Kivel mással kezdhettem volna, mint Töröcsik Marival. Kossuth nagydíjas, kétszeres Kossuth-díjas, a Halhatatlanok Társaságának örökös tagja, satöbbi, satöbbi. Lázasan keresgélek T.M.-re a DVD gyűjteményemben a szereposztás rubrikában. Elvesznék a kétezer kiskorong között, ha nem lenne jó katalógusom. De van. A 4375 kartonból 90 tartalmazza T.M. nevét. Rozsdatemető (1962) nincs, de azért van *Fejes Endre – Töröcsik – Mocorgó* együttes találat. Végignézem az 1967-es TV filmet, jegyzetek, kiírom T.M. előfordulási időkoordinátáit. De már tudom, ebből nem vetitek részleteket. Epizódszerep: "tisztességes" utcalány, staférungra gyűjt, ócskás-sátrat szeretne a Teleki téren.

Tanárnőm hiába magyarázta a negyedik gimiben, hogy a remek korrajz, a nagyszerű karakterkészlet korszakos regénnyé avanszálta a Rozsdatemetőt. Engem *Homokfálván*, a *Nyíri-Metropolisban* abszolút hidegen hagyott. Ellenben Sipkay Barna hús-vér figurái alaposan megmozgatták a fantáziámat. A beszédes nevű regényalakokról – baráti körben – becenevek ragadtak ránk: Tyutyu, Cupák, Rocki és Karsci Katáng (*Nyakamban az élet*, 1968, Nincs többé férfi, 1967). Fejestől a *Cserepes Margit házasságát* (1972) egyálltomban olvastam el a Kossuth téri könyvesboltban, oda a Liptai nevű hajadon szelíd mosolyáért volt érdemes gyakran betérni (habár annyira hidegen hagyta a jelentéktelenségem, hogy még csak az alábbi megjegyzésre sem méltatott: *aki nem vesz, ne babrálja...*).

Mindenkinek van egy *nyóckerje*. Mindenről az jut eszébe, bárhol is jár a nagyvilágban. Eltávolodva, egyre rafináltabbra színezve a leszűkített pátria emlékeit. Nyíregyháza az *En szőke városom* (Váci Mihály, Katona Béla), Czine Miska (1929-1999), Sipkay Barna (1927-1968) ... az én ott felszippantott emlékeim, s a tavalyi, 90. Ünnepi Könyvhétre megjelent kötetemből kiragadott rövidke próza:

Séták az Erdei kitérőből

Még kisiskolás korában Schulimek azt tanulta, hogy a Sóstói erdő létezése a véletlen műve. A nyugati kultúrát majmoló magyar földesurak a 18. század végén Bécsben uraskodtak. Törték a franciát, a németet, magyarországi ügyeiket gőgösen latinul intézték. A nyírségi nagybirtokok viszont magyarul volt kénytelen ispánjának megírni levelét, amiben az akkor jó pénzzel kecsegtető mák termesztését rendelte el. Igen ám, de hadilábon állt az ékezzettel, így ültették be a teljes birtokát makkal.

Schulimek erdei sétáit vagy a város felőli bejárónál kezdte, vagy leszállt a sóstói villamosról a Kitérőben, s a székely kapuhoz hasonlatos díszes faragvány alatt lépett

a lombos erdő fái közé, a Hármás-domb irányában. Egykoron a sóstói erdő zömét gyöngyvirágos tölgyesek és kisebb tisztásokkal tarkított homoki tölgyesek népesítették be. Később már erdei- és feketefenyők, juharlevelű platánok, madárccseresznyék, zselnice meggyek, kanadai vasmák, fehér akácok, bálványfák, juharok, hársak, kőrisek, szilek, mézgas égerek, gyertyánok, csertölgyek, fekete diók, szomorú füzek, nemesnyárok, bibircses nyírek, ostorfák között lehetett sétálni.

Szulimek szeme minden részleten fennakadt, a sétányt övező tarkavirágú növényeken, a bokros aljnövényzeten. Közel és messze az ágak-bogak alakzatát fürkészte, az üde zöld lombot, az időnként kibukkanó eget. Nyakát tekergetve, szemét forgatva, lassan haladt előre. Krúdy sorait morzsolgatta a fejében: ... *a sóstói fürdő volt a nyíregyházi kneipisták központja. Idáig sétáltak reggelenként a doktor vezénylete alatt a nyugalmazott törvényszéki bírák és más penzionált emberek, akiknek tudvalevőleg legtöbb idejük van arra, hogy az egészségükre gondot fordítsanak. Visszavonult kereskedők, vagyonuk kamataiból éledgelő idősebb urak csatlakoztak a reggeli búcsújáráshoz. És a korán kelő környékbeli parasztok, vincellérek már lassan megszokták, hogy a nyíregyházi törvényszék elnökét és más előkelő úriembereket térdig felgyürt nadrágban, mezítláb lássák megdeglíni a harmatos fűben. Ekkor következett el azonban az a híres "nyíregyházi reform", amelyről még manapság is beszélnek azok, akik a wörishofeni plébános gyógy módjának hódolnak.*

– *Minek a felesleges ruha az ember testén? – monda Ungerleider doktor. – A ruha csak elzárja előlünk a levegőt. Vessük le ruhánkat kúrálás közben.*

Néhány öregúr, akiknek már minden nap drága volt élete meghosszabbításából, nyomban hallgatott a doktor tanácsára. Levetették ruháikat, amikor a sétát megkezdték és anyaszűz mezítelenül vonultak, végig a harmatos erdőn. Ugráltak, virgonckodtak, mint fiatal csikók, sőt felmásztak a fákra és ott tornáztak, kiáltoztak. Úgy éltek, mint az ősemberek.

A hatóságokhoz mind több panasz érkezett, hogy a hetivásárra igyekvő fehérnépek a sóstói erdőn mezítelen emberekkel találkoznak, sőt egyszer a haragos vincellérek farkósbotokkal támadtak neki a szenvedélyes kneipistáknak.

Szulimekre hirtelen tört rá a nyomasztó érzés. Gyakran előfordult vele, oly picinynek, jelentéktelennek érezte magát e lenyűgöző világ kellős közepén, hogy menekülhetnékje támadt. Ki innen, minél hamarabb! Emberek közé vágyott. Felgyorsította a lépteit, maga elé meredt, valami konkrét dologra kényszerítette gondolatait. A reggeli Nyírvidék hírlap cikke járt a fejében, egy leány halálhíre. A város széléhez közeledve kiszélesedett a sétaút. Szekérnyomot, kiszáradt mélyedéseket kerülgetett. Útja során senkivel sem találkozott. Bezzeg vasárnaponként szinte lehetetlen itt párosával sétálni, annyi az erdőlátogató, gyerekeikkel sétáló család, uzsonnakosarakkal, plédekkel piknikre igyekvők, magányos öregek és tilosban járó párocskák. A legtöbb öngyilkos – kivétel nélkül mind férfi – itt, az erdő **szélén** végez magával. Nem vágnak a sűrűjébe, mintha attól félnének, hogy eltévednek. Szulimek is azon törte a fejét, hogy merészkedett egy fiatal lány a minden úttól távol eső, újtelepítésű csemetésbe. Büntény áldozata lett talán? Megunta valaki az úgyymaradt babáját, elcsalta egy kis erdei sétára s halálba kényszerítette szegényt? Titokzatos volt a reggeli újsághír. Lehetséges, hogy a lányt megnyuvasztották?

(Részlet, *Ablaklakók csillagközelben – prózafüzér*, Orpheusz Kiadó, 2019)

Gaál Zoltán
bemutatja
a Finnországban élő költőnőt,
Hollóházi Erzsébetet

*Nyugdíjazták
Imádott férje elhalálozott
Fogta magát
eladta mindenét
megvalósítva régi álmát
áttelepedett Finnországba
A finn nyelv
melyet már lánykorában megtanult
s Sibelius zenéje vonzotta oda
Csak kedves könyveit vitte magával
Csillámló hűvös tó partján lakik
otthonra sűrű erdő közelében talált egy öreg tanyán
Könyvek társaságában telnek napjai
A mester muzsikájával nem tud betelni
műveit újra és újra meghallgatja
Megszerették és befogadták
sok a barátja ismerőse
Autót szerzett
Gyakran átruccan egyik-másik városkába
bár a távolságok nagyok és fásasztja az utazás
Tevékeny tagja számos szervezetnek
templomba jár
meghívják vendégségbe
Finn társaságban úgy mozog mint hal a vízben
Senki sem sejtí hogy anyanyelvén verset ír
hogy szenvedélye a költészet
kivéve budapesti barátnőjét
kinek
mikor Szigligeten véletlen találkoztak
titkát pirulva elárulta
Tavaszdíki
a darvak érkezését várva-várja
A nyarat Magyar-honban tölti*

*Megjön az ősz
Mikor a darvak útra kelnek
nehéz szívvel int búcsút nekik
mint Sibelius tette egykoron
A szigorú tél nincs kedvére
hősiesen átvészeli*

*A világhálón fordult hozzám
jónéhány évvel ezelőtt
mikor az Ághegy Baráti Társaság elnöke voltam
Mellékelt verseket is
s közölte
nincs ellenére ha megjelennek
Tudatta velem:
valódi nevét titkolja
álnéven ír*

*Kizárólag a világhálón érintkezünk
olykor küld egy-két új verset
Megfogadtam neki
ha külön engedélyt erre tőle nem kapok
kivoltát soha senkinek el nem árulom
Ha megszegném ígéretem
mindennek vége
azonnal megszünteti velem a kapcsolatot*

Zene a lélek mélyén

Gaál Zoltánhoz

Lelkedben nem apró dalocskák rejtőzködnek
nem is ábrándos halk románcok
karcsú-szép vörösseszőke nőnek szánt ajándék
Ködbe merült északi táj
havas erdők síkságok fehérsége
jeges holdfény kristálykék égen
sosem ihlette muzsikád
Pedig ilyesféle zenére vágnak sokan
különösen az öreg dámák s vénülő gavallérok
akik kandalló mellett melegedve
hunyt szemmel félálomban
zsenge ifjúkorukon merengnek

Benned környezeted hangzása vibrált
szélsüvítés száraz faágak reccsenése
sokat hallott vonatzakatolás
– egyszer apáddal gőzmozdony vezetőfülkéjében –
gépek bűgása morajló gyorsulása
robajok láрма jajszó szitkozódás
ahogy gyepőlőtlen világunk vágat egyre sebesebben

Véletlenül került kezédbe
ütős kollégáidnak írt régi műved néhány kis töredéke
Hirtelen ötletnek engedve
számítógépen összefontad őket
s létrejött a meglepetés:
egészen új minőség született

Ezután már nem volt megállás
kergetett a kíváncsiság:

“Mi van akkor ha ezt azzal
azt meg amazzal és másokkal
egyre több hangsávon keverem?”
Mint a karikacsapás ment a munka

Szűk cellából napfényre tört
benned lakozó ismeretlen éned
és a hangzások hadvezére lettél
te örök pacifista
ki sose fogott fegyvert kezébe
Csatád nem gyilkos
harcod tárgya a fenyegetett Élet

Tomboló hanghullámok csapnak össze
torlódnak kavarnak vadul
szüntelen nyomás gátat tépő erő
hajta őket folyton előre
Nincs két egyforma utazás –
saját törvényeik szerint
útközben egymást is alakítják

Száguldj hát velük és bennük tovább!
Tudatod kozmikussá tágul
s mintha végül hazára leltél volna
a határtalan felmérhetetlen szabadságban

Susogjanak zizegjenek, csöppenjenek csobbanjanak
dördüljenek s dübörögjenek lenyűgöző hangzásaid
Ki ezt hallja a múltat feledí
s talán eltűnődik azon:
ha a mában megrekedünk
mit tartogat számunkra a jövő

Lipcsei Emőke svéd könyvbemutatója

Haren slår en kullerbytta.

Bokrelease och samtal.

11 februari 2020 kl.18.00

Göteborgs Litteraturhus, Lagerhuset

Heurlins plats 1, Göteborg

Arr: Bokförlaget Korpen, Göteborgs Litteraturhus

En bok som utspelar sig från början av nittonhundratalet fram till idag. Tre kvinnor och en man. Tre generationer. Rötter, frihet, framtidstro, feminism, jämlikhet och ensamhet. Händelserna pågår i tre parallella tider men alla präglade av den omdiskuterade metaforen folkhemmet och en politisk idé; den svenska modellen. Men varför dyker en hare upp i boken ibland, gör en kullerbytta, och då händer det saker som utmanar tryggheten i det rationella? In i bokens realism smyger sig det bisarra och surrealistiska.

Tisdag 11 februari kl 18:00 (samtalet börjar ca 18:30)

Marit Kapla samtalar med

författaren **Emőke Andersson Lipcsey**

— Fri entré. Dryck och tilltugg serveras efter samtalet. Varmt välkomna!

Emőke Andersson Lipcsey, född i Budapest, bosatt i Göteborg. Hon började sin litterära bana som avantgarde-poet med lyriska texter och visuellt-poetiska verk. Numera skriver hon framförallt romaner, översätter skönlitteratur mellan ungerska och svenska och publicerar artiklar om samhällsfrågor och kultur med svensk och ungersk anknytning.

Marit Kapla, född i Osebol, är en svensk kulturjournalist och författare. 2019 fick hon Augustipriset i den skönlitterära klassen för sin debutbok *Osebol*.

Krasznahorkai svédül

Krasznahorkai László 2009-ben megjelent *Az utolsó farkas – Den sista vargen* Daniel Gustavsson fordításában idén januárban megjelent svéd kiadásáról a Sydsvenska - délsvédországi napilap mai száma igen előkelő helyen - Niklas

Quarntöm irodalomkritikus tollából egész oldalas, óriási képes kommentet közöl

https://e-tidning.sydsvenskan.se/#pages/261556/1/12,

Az irodalmi kritikát megjelentett szöveg címe: **A kortárs irodalom aligha jobb ennél**, aztán szuperlatívumok: a farkasokban csodálatos jellem dolgozik... Egyetlen, tökéletes rendszerű, gyönyörű mondat, amelyből megrázó erővel és szépséggel bontakozik ki a kor szelleme, az emberi magány és egy drámai történet – ez az összetéveszthetetlen „Krasznahorkai-elbeszélés”. A sorok egymáshoz kapcsolódnak, mint a kocsik a vonaton és a történet nagyon hasonlít a sínekre. Az ember szemét szinte lehetetlen levenni az oldalról. Krasznahorkait a svéd nyelvközeg 1989-es Daniel Gustavsson fordítású - Az ellenállás melankóliája c. kötetéből ismertem meg, és most is szeretne belemerülni, hasonló alászállásra vállalkozik. Mindenekelőtt alázatra és türelemre lesz szükségére, hogy elfogadjja: már pusztán a könyv elolvasása „emberes” feladat, hiszen Krasznahorkai sajátosan lüktető, többszörösen összetett és gyakori közbetevésekké „megtüzdelt” mondatainak indái között könnyen eltévedhet. Elbúvóli prózájában az ironia soha nem zárja ki az együttérzést, épp úgy a távolság az intimitást.

Békássy Albert

RECESSION DEN SISTA VÄRGEN
László Krasznahorkai
Den otterlikenliga László Krasznahorkai sitter ett sålln punkt. Någon Quarntöm följder hans vindaflöde berättelser.
BOKEN
László Krasznahorkai
Den otterlige Quarentom Daniel Gustavsson.
När den otterlikenliga Krasznahorkai har skrivit ett nytt verk, så är det inte bara en bok som kommer ut, det är en värld som öppnas. För den som vill ha en bok som är både en berättelse och en värld, så är det här boken som ska läsas. Den är en värld som öppnas, och som gör att vi kan se världen på ett nytt sätt.
Den otterlikenliga Krasznahorkai har skrivit ett nytt verk, så är det inte bara en bok som kommer ut, det är en värld som öppnas. För den som vill ha en bok som är både en berättelse och en värld, så är det här boken som ska läsas. Den är en värld som öppnas, och som gör att vi kan se världen på ett nytt sätt.

Samtida litteratur blir knappast bättre än så här
Den otterlikenliga László Krasznahorkai sitter ett sålln punkt. Någon Quarntöm följder hans vindaflöde berättelser.
Upphovaren på den överviktiga filmen "The Last Winter" är en av de mest intressanta författarna i världen. Hans berättelser är både en berättelse och en värld. Den är en värld som öppnas, och som gör att vi kan se världen på ett nytt sätt.
Den otterlikenliga Krasznahorkai har skrivit ett nytt verk, så är det inte bara en bok som kommer ut, det är en värld som öppnas. För den som vill ha en bok som är både en berättelse och en värld, så är det här boken som ska läsas. Den är en värld som öppnas, och som gör att vi kan se världen på ett nytt sätt.

RECESSION
LITE ODD RUNT OCHOM
David Aronson
Den otterlige Quarentom Daniel Gustavsson.
När den otterlikenliga Krasznahorkai har skrivit ett nytt verk, så är det inte bara en bok som kommer ut, det är en värld som öppnas. För den som vill ha en bok som är både en berättelse och en värld, så är det här boken som ska läsas. Den är en värld som öppnas, och som gör att vi kan se världen på ett nytt sätt.

Spänning som faktiskt berör
"Lite odd runt och om" handlar om en man som har blivit tvungen att flytta till ett nytt land. Det är en berättelse om en man som har blivit tvungen att flytta till ett nytt land. Det är en berättelse om en man som har blivit tvungen att flytta till ett nytt land.
Den otterlikenliga Krasznahorkai har skrivit ett nytt verk, så är det inte bara en bok som kommer ut, det är en värld som öppnas. För den som vill ha en bok som är både en berättelse och en värld, så är det här boken som ska läsas. Den är en värld som öppnas, och som gör att vi kan se världen på ett nytt sätt.

Borka László

Szervusz, Kosztolányi

Iskolaéveinkre gondolva biztos van emlékünkhöz olyan tanárról, akit kedvelt az egész osztály. Ugyanígy máig emlékszünk kellemetlen tanárokról is: gúnyolódtak, túl szigorúak voltak, nem szerettük az óráikat. Géza bácsit mindenki kedvelte. Nagyon ritkán feleltetett. ^{11. sz. p.}Hogy tudott mégis évvégi osztályzatot adni?

– Én tanár vagyok, nem feleltető – mondta. – A tanár pedig tanítson, ne vegye el az óra felét feleltetéssel. Feladatot adott, és másnap megkérdezett három diákot, hogy hányasra tudják a leckét. Amit mondtak, azt elfogadta és beírta osztályozó füzetébe. Néha, ellenőrzés miatt felelni kellett a kérdezettnek, és általában a bevallott tudás megfelelt a valóságnak. Mert nagyon komolyan vettük a bizalmat, senki nem csalt. A feleltetés helyett tanítást, mesét kaptunk. Római útvjáról és Róma szépségeiről annyit mesélt, hogy a végén már úgy éreztük, ismerjük Rómát. Egy latin-magyar tanár órái voltak ezek.

Volt tanár, aki örült, ha rossz felkészültségen kapta a diákokat. Géza bácsi ellenben annak örült, ha jól tudtuk az anyagot. Egyszer latin írásbeli érettségén ő volt a felvigyázó. Láta, hogy az egyik diák holt sápadtan, hideg verejtékkel a homlokán szenvedett a teljesen üres papír felett. Látszott rajta, hogy nem tudott megbirkózni a latin szöveggel.

– Na mi van? Nem megy, nem megy? – kérdezte Géza bácsi.

– Nem, tanár úr, pedig húsz perc múlva be kell adnom a dolgozatot – válaszolta a fiú.

– Na, akkor írjad! – mondta a tanár úr és diktálni kezdte a fordítást. Már majdnem a végére értek, mikor a diák megjegyezte.

– Tanár úr kérem, ebből baj lesz. Én mindig kettes voltam latinból, most meg ilyen jó dolgozatot írok? – Ne félj, raktam bele annyi hibát, hogy kettesnél jobb ez sem lesz.

A jó tanulást Géza bácsi egyik furcsa, de népszerű szokása segítette elő. Ha az utcán köszöntünk neki,

akkor egy író vagy költő nevével köszönt vissza, s onnan tudtuk meg, hogy mire készülünk másnapra.

– Jó napot, tanár úr! - köszöntünk.

– Szervusz Kosztolányi! – jött a válasz.Vagy: – Szervusz Ady!

Azaz, másnapra készülünk Kosztolányiból vagy Adyból. Minden jól ment, amíg egyszer így köszönt vissza.

– Szervusz, Benedek. Osztálytársam tovább ment, de hirtelen rájött, hogy hiányos a válasz és visszafutott Géza bácsihoz.

– Tanár úr, Elek vagy Marcell?

Az osztálynak csak egyszer sikerült őt kibillenteni az egyensúlyából.

A Balatonra kirándultunk. Géza bácsi mint osztályfőnök volt a felelős felvigyázó tanár. Siófokon hajóra szálltunk és Keszthely irányába tartottunk. A hosszú úton volt idő valami csínytevést kitalálni. Egyszerre futott át az egész osztály a hajó egyik oldaláról a másikra. Nem kellett sok ismétlés ahhoz, hogy a hajó komolyan billegni kezdjen. Talán még fel is lehet fordítani egy ilyen kis hajót? Ezt Géza bácsi nem várta meg, hanem elkapott egy futó fiút, akárkit, és lekent neki egy jó nagy pofont.

– Édes fiam, lehet, hogy nem te vagy a hibás, de nem tudom, kinek az ötlete volt ez a futkározás, keresd meg, és add át neki a pofonomat.

Ilyen volt szeretett tanárunk.

Kovács Magda és Tar Károly könyvbemutatója a Kolozsvári Társaságnál

Keresztnévszótár és emlékiratok

Kettős könyvbemutató helyszínéként szolgált kedden este a Kolozsvár Társaság, a rendezvény házigazdája Buchwald Péter, a társaság elnöke volt.

Ö. I. B.

Elsőként J. Kovács Magda *Magyar-román, román-magyar összehasonlító keresztnévszótár* című, két éve megjelent kötetéről esett szó. A szerző elmondta: az utóbbi időben megnőtt az érdeklődés a keresztnévek iránt, a névkutatók munkáját pedig egyre nagyobb elismerés övezi. Az alkalmazott névtudomány szinte minden európai nép számára szótárakat hozott létre. A cél nem a nevek lefordítása, hiszen azokat, többek között az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata szerint is, anyanyelven jogos és kell viselni, azonban az eltorzításokat, amint azt a szocialista rendszerben sokan megtapasztaltuk, eleve el kell utasítani.

J. Kovács Magda ezt a munkáját tíz év alatt készítette el. Első részében a magyar neveket ajstromozza román és (ha van)

angol megfelelőikkel, a másodikban pedig a román neveket mutatja be magyarul értőknek. Romániában jelenleg sincs névhasználati normatíva, így születhetnek olyan bizarr „újdonosságok”, mint Traktor, Tarzán, Buldózer stb.

Az erdélyi-svédországi kétlakiságú Tar Károly hatkötetes emlékiratait mutatta be, azzal a megjegyzéssel, hogy azok az írói becsvágy mellett főként korrajzokat, szociográfiát tartalmaznak. Küzdelmes élete mozzanatait sorjázta, kezdve kolozsvári gyermekéveivel a Királyhágó utcában, majd később a különböző lapoknál (*Igazság, Ifjúmunkás, Napsugár, Szabad Európa Rádió, Szabadság, Erdélyi Napló* stb.) végzett munkáját, beszélt a Szekuritáté-zaklatásokról és fia tragikus haláláról. Egyik kötet, tematikus tállalásban, „magvas” írásainak válogatását tartalmazza.

Installáció a franciaországi Nimesben
KAPUK Ligeti Pál fotósorozata

A kámea gyógyító ereje

Részlet Pető Tünde kiadásra kész regényéből

Arra eszméltem, hogy egy mély hangot hallok, amint szólongat: Lívia, édes, szép Líviám, nyisd ki a szemed! De én nem akartam kinyitni a szemem, mert húzott valami lefelé, valami jótékony, mélység felé. Sokáig tartott, míg végre az örvényes mélység a felszínre dobott, és végre felemeltem nehéz szempilláimat. Az ágyamnál ott állt a hang gazdája, András, mellette Apus. Körbenéztem és ekkor vettem észre, hogy még valaki áll az ágyam végénél. Kerek sapkájáról, köpenyről, magas homlokáról a szakállas újhelyi rebbere, Teitelbaum Mózesre ismertem.

Annyira ködös volt előttem minden, hogy még csak nem is csodálkoztam azon, hogyan került a rebbe a szobámba, majd visszaestem a mélység felé vezető szürke ködbe, amely újra napokra hatalmába kerített.

Ezekből a napokból csak foszlányok rémlenek, a hang, ahogyan elhúzták a nehéz függönyöket, az enyhülés, amikor megittattak, a szellő, amely megcsapta arcomat, mikor kitárták az ablakokat és a vad álmok, amelyek leperegtek előttem; egy angyalt láttam, amely fehér szárnyaival megérintett. Felém hajolt, de az arca olyan fényes volt, hogy nem mertem a szemébe nézni. Közel hajolt hozzám, egészen közel, majd sikoltott egyet. Nem is sikoltás volt ez, inkább zene, egy hosszan kitartott magas hang, amelyet még nem hallottam. Megborzongatott ez a sikoly, de nem a félelemtől borzongtam, hanem az ismeretlentől, majd eltűnt az égi lény a szemem elől és minden újra sötétségbe borult.

Mikor magamhoz tértem a ködvilágból gyenge voltam ugyan, de a fejem teljesen kitisztult. Szomjaztam erősen. Szólintottam a fiatal cselédet, aki az ágyam mellett békésen, mélyeket lélegezve szunyókált a széken. Egy korty vizet, Julis - mondtam, de erőtlén volt a hangom. Megismételtem hangosabban, mire Julis oly hirtelen pattant fel a székről, hogy az felborult. Istennek legyen hála, hadarta, most már megnyugodhat András úr, majd elemészttette magát, úgy aggódott. Itt ült mostanáig étlen-szomjan, éppen felváltottam a virasztásban hadarta, és már rohant is, hogy értesítse Andrást ébredéséről. Reméltem, hogy a nagy igyekezetben a vízről nem fog elfeledkezni, mert továbbra is gyötört a vágy egy korty víz után.

Közben, ahogy megfordultam az ágyban, csodálkozva vettem észre, hogy valami lóg a nyakamban. Mellkasomtól eltartva szemügyre vettem a tárgyat és meglepetten tapasztaltam, hogy lázálmaimban egy pogány ezüst medalionnal lettem gazdagabb. A kámea címert formált és mindenféle szárnyas és egyéb csudálatos állatot vésték bele. A madárszerű állatok egyrészt halformában végződtek, másrészt lábakon álltak. A medálion közepén, félkör tetejű négyszögben egy asztal közepén vésett

jelet fedeztem fel. Le akartam venni a láncot a nyakamból, hogy két kezembe véve alaposabban megszemléljem.

Ne! Ne vedd le, Lívია!- hangzott ekkor az ajtó felől, András érkezett boldog mosollyal az arcán és mögötte Julis hozta végre a vizet. Végre megértettem, hogy mi történhetett. Ti elhívtátok a gyógyító rebbet, hogy verjen belém lelket - konstatáltam hűledezve.

Mást nemigen tehattünk már érted - hangzott a magyarázat. Nem kolera döntött ágynak, Lívía, hanem valami más kórság. Lázálmok gyötörtek naphosszat. A legrosszabbtól tartottunk. Mire a rebbét kihívtuk már feladták neked az utolsó kenetet is.

A rebbe mostanában Mádon tartózkodik valami ügyben, apád gyorsan a bőrös hintót küldte érte levéllel - tette hozzá András. Szerencsénkre vállalta az utat, mert nemigen utazgatnak mostanság az emberek, ha tehetik. A izraeliták félnek, mert sokan őket okolják a járványért.

Óh.... óh.. mi folyik itt, András? Kérdeztem és végre felültem az ágyamban hetek óta most először . Azt beszélik - folytatta András - hogy azért hálnak meg olyan kevesen közülük, mert a kórságot ők maguk hozták a vidékre: mérgezik a kutakat, de ők maguk nem onnan merítenek.

Azonnal felfogtam az alattomos veszélyt, amely az izraelitákra ugyanúgy leselkedett, mint reánk.

No szép....mit mondott Teitelbaum uram mind erre?

A szolgálja kíséretében érkezett, kifaggatta a cselédséget felőled. Így tudtuk meg, amit sejtettünk, hogy nem a járvány kórsága támadott meg.

Bekísértük hozzád, ő hümmögött és csóválta a fejét, apád legnagyobb ijedelmére, aki könyörgött neki, ha tud, segítsen.

Az apám könyörgött a rebbenek? Kérdeztem megrökönyödve, mert apámat még soha nem láttam senkinek sem könyörögni.

De még mennyire könyörgött, a könnye is kicsordult. A rebbe végül talált módot arra, hogy meggyógyítson - állította férjem.

Küldött neked a szolgáljával egy gyógyító főzetet, amivel meg kellett itattunk minden hetedik órában. A medalliont is ő küldte, amit a nyakadba tettünk. Levelet is írt Apádnak. Lelkünkre kötötte, hogy a kámeát mindig hordd a nyakadban, soha ne vedd le. Azt is írta, hogy nem tudná megmondani, működni fog-e nálad a kámea gyógyító ereje, mert nem vagy izraelita, de eddig még senki sem vitt neki kámeát vissza azzal, hogy hatástalan lett volna, ha egyszer hitték, hogy segíteni fog. Mi hittünk benne érted, Lívía....

Leült az ágyam szélére, megfogta a kezem és megsimogatta.

Hála Teitelbaum uramnak, okosabbak lettünk a kolera ügyében is. Sokan foglalkoznak az Újhelyi izraeliták közül pálinkafőzéssel. Megtapasztalták, hogy aki sok vezetett pálinkát iszik, azt nem dönti le olyan könnyen lábáról a betegség.

Teitelbaum uram pedig ennek alapján azt tanácsolta, hogy ne a vizet igyál, hanem a vezetett pálinkát. Nincs olyan sok beteg náluk.

Annál több lehet a részeg izraelita Újhelyen - mondtam felszabadultan kacagva.

Az 1831-es év csak lassan készült előre, bár a lázadást gyorsan elfojtották. Ahogyan szinesedni kezdtek a zöld levelek, már nem kellett tartanunk attól, hogy felégetik otthonunkat a zöldre válnak. Lassan én is megerősödtem, nem gondoltam többet a lázálmaimra, bár néha, amikor behunytam a szemem és félálomban hevertem az ágyamban a semmiből hirtelen hallani véltem az angyal sikolyát. Egyszer-egyszer

megpróbáltam utánozni a hangját, de nem tudtam kiénekelni, bennem élt csak kiolthatatlanul, kitörölhetetlenül.

Nem sok időm maradt azonban tétlen órákon át heverészni, mert utánam nem sokkal apám is ágynak esett. Sok időt töltöttem az ágya mellett. Egyre furcsábban viselkedett: néha berendelte a szolgálot és azt követelte, hogy öltöztesse fel, mert indulnia kell, várja Vécsey gróf. Vele akart megbékélni peres ügyükben, amelyről kérdezősködéseimre gyorsan kiderült, hogy már jó tizenöt éve is megvan annak, hogy lezajlott. Nyugtalan voltam, mert egyre kevesebb ételt és italt vett magához, és nagyon lefogyott. Arca sápadttá vált és sokszor kapkodva szedte a levegőt.

Andrásra egyre több feladat hárult volna, de ő sajnos nem birtokolta apám tehetségét a gazdaság irányítását illetően. Igyekeztem jó tanácsokkal ellátni, de néha oly értetlenül fogadta ezeket a tanácsokat, mint egy gyermek.

Gyakoriak voltak a vadászatok nálunk, ilyenkor vendégekkel telt meg a ház. Néha András egyedül is elindult néhány szolgálóval, hogy bőséges zsákmánnyal térjenek haza.

Egy ilyen alkalommal, mikor hajnalban útra kelt, a reggeli napra olyan sötét fellegeket kergetett az ég, hogy mire az ég csatornái megnyíltak, már részvéttel gondoltam férjemre, aki biztosan bőrig ázva fog előkerülni.

Aggódva bámultam az eget, mikor az oszlopos tornácról egyszerre csak egy alakra lettem figyelmes, aki sebesen kapaszkodott fel a magaslatra, amelyen udvarházunk épült. Mire az ázott szolga felért a tornácig lihegett az erőlködéstől és pihegve esedezett segítségért. A bőrös fogat, amelyen Újhelybe igyekezett Kossuth Lajos fiskális úr, a közelben első kerekét törte. A fiskális úr esedezve kér, hogy küldjek segítséget. Ha nem alkalmatlankodna, tiszteletét tenné nálunk, míg folytathatja útját. A meglepetéstől egy pillanatra megdermedtem. Micsoda ötlet! Kossuthnak is egy szerencséje van, hogy apám már beteg és nincs jelen, hogy azonnal elutasítsa. A fiskális úr egyszer régebben ugyanis így kezdett verselni:

*Éltem zajló tengerén
csak kettőt szerettem én
házam édes kebelét
S Rózsám szelíd kellemét.*

Ez önmagában még nem lett volna baj, de megpróbálta versét eljuttatni hozzám titokban. Elképzelni is nehéz a patáliát, amelyet apám csapott, mikor a piruló cseléd ügyetlen kezéből az övébe került a vers, és kiderült, hogy Kossuth rózsájának szelíd kelleme kit fed. Apus széttárta karjait, mint egy terebélyes vízparti fűz és a levelet jobb kezében lebegtetve úgy morogta maga elé: hogy mit nem merészel ez a senkiházi, az ÉN lányomnak tenné a szépet...jól megnyomva az "én" szót. Engem is elővett, tudom-e, ki ez az úr. Hogyne tudnám, látásból ismerem, mit kérdezősködik apám, Újhelyen mindenki ismer mindenkit, és a Kossuthokat nehéz is lenne kikerülni annyian vannak. Ha ilyen kiválóan tudom, hogy kicsoda az úr, akkor volt-e alkalma engem üdvözölnie -folytatta Apus emelt

hangon a vallatást. Nem volt. Nem is nagyon lesz - folytatta apám vészjósloán. Evangélikusok és nincstelenek, tett pontot az ügy végére.

Mikor Kossuth Lajos már ügyvédeskedett, apám jelzői szaporodtak vele kapcsolatban. Társult hozzájuk a szemtelenül furfangos, a nagy kártyás és a szoknyavadász is. Amilyen a mostani világ, sokra fogja még vinni, jósolta Apus

rosszallóan. Jóslata a nyár folyamán valóra válni látszott. Kossuth csillaga a kolerázadást alatt magasra ívelt. Hatásos beszédet intézett az újhelyiekhez, és pár óra alatt megszervezte a város védelmét. Hamar ellenségeket is sikerült azonban szereznie, akik megvádolták, hogy gondatlanul kezelte a Reviczky árvák örökségét, áron alul adta el borukat, és a pénz sem érkezett meg érte.

Gyorsan kellett döntenem. Megtehetem, hogy nem fogadom Kossuthot, de nem lenne barátságos gesztus. A fiskális úr poézise már rég feledésbe merült, ostobaság lenne megharagítani.

A szalonban fogadtam. Apró fiam a dajka kezéből figyelte a vendéget. Igazából most váltottam először szót Kossuthal. Dicsérte apró fiamat, köszönte a segítséget. Az idő azonban csak egyre múlt, a társalgás pedig akadozott. Megkínáltuk frissítő étellel-itallal a vendéget, amelyet hálásan el is fogadott, de csak nem jelentették, hogy kocsija indulásra készen állna. Bármennyire is jól forgatta a szót Kossuth, a témából végtére kifogytunk.

Ekkor javasoltam, hogy megmutatom neki Apus könyvtárát, amelyet Újhelyből áthozattunk annak idején, mikor Apus hozzánk költözött. Apám gyűjteménye bővelkedett ritkaságokban. A legbűszkébb arra a könyvre volt, amely még I. Mátyás korában készült. A könyvet vörösrre festett kecskebőrbe kötötték, és kecses tulipánokkal díszítették. Egy egész vagyont ért. Ez volt az egyetlen könyv, amelyet Apus magával vitt Trencsínből annak idején, mikor örökre búcsút mondott a családjának.

A dajka éppen kisfiamat etette, de utasítottam, amint végez, küldje utánunk szolgálómat a könyvtárba.

A könyvtárszoba küszöbén azonban megbotlottam és térdre estem. Terebélyes ruházatom ugyan megakadályozta, hogy nagyobb bajom essen az ijedtségnél, de ahelyett, hogy zavaromban szolgálóm után kiáltottam volna elfogadtam a talán akaratlanul felém nyújtott segítő kezét - Kossuthét.

Miközben igyekeztem feltápaszkodni, észre sem vettem, hogy András jelenik meg az ajtóban és szavalni kezdi:

*Éltem zajló tengerén
csak kettőt szerettem én
házam édes kebelét
S Rózsám szelíd kellemét.*

Kossuth képe olyan vérvörösre vált, mint Mátyás corvinájának bőrkötése, pedig András még nem végzett vele: Uram, a kocsija menetre készen áll - folytatta könyörtelenül. Nem szeretnék késleltetni, bármennyire is szeretjük a poézist ebben a házban. Remélem, minél kevesebb szerencsétlenség éri a jövőben, ha felénk jár - tette hozzá, de ezt már olyan hangon, mint aki semmi kétséget nem kíván hagyni afelől, hogy Kossuth minden további szerencsétlenségét személyesen neki fogja köszönni, ha a környékünkre merészkedik. Apus Kossuth iránti ellenszenvét nyilván részletesen tálalta Andrásnak, aki e szótát után rám hagyta a feladatot, hogy Kossuthot gyorsan elbűcsűztassam.

A tornácra visszatérve András a szalonban találtam. Jókedvűen dudorászott, kezében a fiúkkal. Kiköpött apád ez a gyerek - mondta nekem. Jaj, nem hasonlít rám a fiam, de legalább nem kuruc! - tette hozzá és elmosolyodott. Kossuth soha többet nem járt a házunkban, Nagyon sokáig nem is beszélünk róla ezután.

Ari Behn

A felfedezett

A busz közelít a központ felé, behunyom a szemem, megpróbálom a rossz élményeket kizárni a gondolataimból. Katonás rendben sorakoznak a fák Missingmyr központjában a téglaházak előtt. Itt laktunk. Ezekre a méltósággteljes fákra emlékszem a legjobban abból az időből, amikor ebben a délkelet-norvég kisvárosban éltünk.

Missingmyrben mindig ferdén esett az eső. A Skagerrak felől fújt a szél. Gyakran jártunk a csatorna partján, betértünk egy sörre a Café Brandstrupbe, ahol a művészeti iskolásokkal találkozhattunk. Kristin rockzenész volt, abszolút hallással. Øreásenben, egy légópincében gyakoroltak. Már tizenhat évesen megkapta a újonnan felfedezetteknek szóló Spellemann-díjat. Országszerte híre ment.

- Tizenegy éves koromban találkoztunk – figyelmeztetett egyszer Kristin. – Egymás ellen játszottunk az iskolai kézilabda bajnokságban.
- Kapus voltál. Kifogtad a hetesemet.
- Sokat emlegettünk a barátnőimmal, fura figurának tartottunk.

Reggelenként korán keltem, a konyha feletti hálófülkében írtam. Éjszakánként ébren feküdtem az ágyban, a szobába vetődő hold világos csíkja a takaró alatt hangtalanul alvó Kristinre kúszott. Semmi sem állhatott Kristin útjába. Komoly tervei voltak. Az amerikai akcentussal beszélt angol mellett franciául és németül is tudott. Egészen jól, már amennyire én azt meg tudtam ítélni. A pénzt is jól kezelte, takarékosan és körültekintően. Ellenben a színpadon vad volt és fékezhetetlen. A hangokat kristály tisztán fogta. Otthon volt minden műfajban, de leginkább a garázsrockot kedvelte. Ebben a kisvárosban – és Oslóban is – nagyon szerették az egyházi gyülekezetekben, de nem fogytak a lemezei. Szólókarrierje sem jött össze, az első három korong után a kiadója már nem látott benne fantáziát.

- Hagyj fel a garázsrockkal! – tanácsoltam neki. – Írj norvég szövegeket! Te lehetnél az új Anne Grete Preus.
- Atyavilág! – kiáltott fel Kristin. – Anne Grete Preusból épp elég egy is.

Néhány hónappal később meghívást kaptunk egy esküvőre. Kristin nem akart eljönni, állította, hogy beteg. Nem látszott annak, de nem akartam erőltetni. Aremarkban, a rockfesztiválon összemelekedett egy basszusgitárossal. A zenekar dobosa felhívott, és elmesélt mindent. Kristin úgy tett, mintha mi sem történt volna.

- Látom a szemedben – mondta Kristin.
  - A szememben? Mire gondolsz? – kérdeztem kíváncsian.
  - Nem akarok elmenni az esküvőre – mondta, és magára zárta a hálósobaaajtót.
- A vőlegény tósztyja közepén tartottunk, amikor felbukkant. Megakadt a beszéd, majd kis idő után folytatódott. Kristin, miközben helyet foglalt, feldöntött egy poharat. Először fordult vele elő, hogy kiesett a ritmusból és a harmóniából.

Missingmyrben tökéletes párnak vélték bennünket. Ennek ellenére vége lett, felköltöttem a fővárosba. Kristin ott maradt. Elkezdtem az egyetemem, diáktársaimmal lakást béreltünk. Szabadidőmben sörözni jártam a Frognerparkba, bulizni a Head

Onba és koncertekre a Rockefellerbe. Megismerkedtem Yvonnal. Szöges ellentéte Kristinnek. Nem értett a zenéhez, semmi sem volt rendben körülötte. Annak ellenére, hogy megcsalt, nem tudtam elfelejteni Kristint. Nem tudtam a tanulásra koncentrálni. Kristin nélkül semmi sem stimmelt az életemben. Abbahagytam a zenehallgatást, nem jártam koncertekre. Odaveszett az alaphang. Valamikor ő volt az év felfedezettje, s az első szerelmem.

Eltelt néhány év. Ültem a buszon, a Sagene negyedből tartottam Oslo központjába. Michel Houellebecq *Elemi részecskék* című kötetét olvastam. A St.Hanshaugen megállóban négy, feketébe öltözött rocker szállt fel. Zeneszerszámmal a kézben az ajtó körül csoportosultak, nagy hangon méltatlankodtak a menedzselés hiánya, az elmaradt fellépések miatt. A busz lassan közelített a központ felé. Arra emlékeztettek, hogy milyen volt együtt élni egy közülük valóval. Az elmúlt évek során többször is elgondolkoztam azon, hogy mi lett volna, ha nem adom fel olyan könnyen, ha jobban küzdök Kristinért. Amikor együtt voltunk, nem fogtam fel, hogy milyen sokat jelentett nekem, természetesnek vettem a kapcsolatunkat, nem értékeltem őt kellőképpen. Egészen másként alakult volna az életem, ha idejében eszmélek.

Amikor leszálltak, felpillantottam a könyvből. Utolsónak Kristin lépett le a buszról. Zöldre festett haja ellenére nem lehetett nem felismerni. Elsiklott az ablakom előtt, aztán eltűnt a társaival együtt a tömegben. Egy méterre állt tőlem, és nem vettem észre.

(A Kolon Forlag külön engedélyével fordította és közreadja:

Kovács katáng Ferenc)

*Ari Behn (1972-2019) norvég író, közéleti szereplő volt. Az Oslói Egyetemen szerzett BA fokozatot vallástörténetből. 2002-ben vette feleségül Märtha Louise norvég hercegnőt. 2016-ban elváltak, de három kislányukat közösen akarták nevelni. Első kötete 1999-ben látott napvilágot *Trist for faen* címmel (Rohadt szomorú, Nagyvilág, 2007). Eddig három regénye jelent meg. Drámáját 2011-ben mutatta be egy norvég alternatív színház.*

Ari Behn utolsó előtti kötetében (Tiger i hagen, Kolon Forlag Oslo, 2015) tizenegy elbeszélés szól az erőszakról, az életről, a halálról, a haditudósítókról, a menekültekről, Breivik áldozatairól, a magányról s a szerelemről. A feszesre húzott precíz, és poétikus szövegek belső kalandra hívják az olvasót.

Kovács katáng Ferenc 2017-ben elnyerte a Cédrus Művészeti Alapítvány Napút Hetedhét-műfordítói díjat.

Gaál Zoltán új zenéje

A múlt év áprilisában a SoundCloud adatbázison megjelentek Gaál Zoltán zeneszerző és költő kompozíciói. Erről már beszámoltam az Aghegy olvasóinak az Elejtett zászló c. 2016-ban megjelent verseskötetét bemutató írásomban, amelyben zenei pályafutását is ismertettem. Ha mostanában böngészünk az adatbázison, látjuk, hogy kompozícióinak száma meghaladja a 180-at, tehát a múlt év áprilisa óta 100-nál több új darab keletkezett. Észleljük azt is, hogy a szerző zenei gondolkodása az utóbbi időben jelentős változáson ment keresztül.

Hogyan jellemezné új darabjait és hogyan viszonyulnak ezek a korábbiakhoz?

2019 áprilisában, barátok kitartó buzdításának engedve, elhatároztam, hogy azokat a műveimet, melyekről elfogadható felvétel áll rendelkezésemre, felrakom a SoundCloud nevű adatbázisra. Át kellett nézmem egész korábbi produkciómat. A tanulóévekben (1953-56) Budapesten keletkezett darabok hagyományos stílusban íródtak. A kiképzés, melyet kaptam, mai szemmel nézve, konvencionálisnak minősíthető. 1956 után, már Svédországban, más volt a helyzet. Találkoztam az új zene számos rangos képviselőjével. Időszerű kompozíciós eljárásokkal ismerkedtem meg és kísérleteztem magam is.

Melyik volt az első darab, amelyen az új technikát kipróbálta?

A használható felvételek kiválogatásának során Run című kompozícióhoz érkeztem. A Run 1978-ban készült, az évek során több együttes játszotta hangversenyen, és a rádióban is elhangzott. A darab sokféleképpen tolmácsolható. Volt öt felvétel, nagyon különböztek egymástól. Hogy az érdeklődő zenészeknek bemutatthassam, milyen előadási lehetőségek vannak, már évekkorábban, mindegyik felvételtől kiemeltem egy jellemző szakaszt és a válogatást átvittem egy CD-re. A kiemelt részleteket hallgatva és a darab kottáját nézegetve váratlanul támadt egy ötletem: a CD-n lévő hangzóanyagból önálló kompozíciót alakítok ki. Óriási meglepetést okozott, hogy a kísérlet gyors sikerrel járt, mert a siker valószínűsége szinte a nullával volt egyenlő.

Erre aztán vérszemet kaptam. Újrakevertem egy-két régi darabom és barátaimtól is kértem felvételeket, valamint engedélyt arra, hogy az ő darabjaikat is átdolgozhassam. Szerencsémre többen teljesítették kérésemet. Mások anyagával dolgozni rendkívül tanulságos, mert az efféle tevékenység fejleszti a zenei gondolkodást; a kifejező eszközök számát és erejét növeli.

A munka megy, mint a karikacsapás. Egy kis erőfeszítés azért szükséges, mert nem lehet mindent egy kaptafára húzni. Alkalmas műveleteket kell találnom, melyek megfelelnek a feldolgozásra kerülő anyag természetének. Egyszer egy inci-finci motívumból indulok ki, másszor egy egész kompozícióból, olykor felhasználok több teljes művet. Néha megelégszem egyetlen zeneszerző anyagával, néha több zeneszerző anyagát ötvözöm egybe. Természetesen saját darajaim sem maradnak kihasználatlanul. Ismeretlen terepen járok. Azzal, amivel jelenleg próbálkozom, tudtommal eddig még nem foglalkozott senki, vagy ha foglalkozott is, az eredményt nem tette közzé. Az anyagot szolgáltató művek az 1950-től napjainkig terjedő időszakban születtek. Rájöttem, hogy nagy zeneszerzők sem mindig fedezték fel a műveikben rejlő óriási lehetőségeket. Én magam sem voltam tisztában azzal, hogy egyik-másik darabom mekkora mértékben fejleszthető tovább. Így aztán bőven van forrás, melyből meríthetek. A műfajnak, amely teljesen váratlanul kialakult, jobb híján, az intertwined soundings (vagyis összefonott hangzások) nevet adtam.

Tudna-e említeni néhány olyan hatást, amely befolyásolta zeneszerzői gondolkodásának alakulását?

A 2019 áprilisa óta létrejött darabjaim kivétel nélkül az elektroakusztikus zene kategóriájába sorolhatók. Elektroakusztikus zenének olyan zenéket nevezünk, melyeknek létrehozásakor, rögzítésekor, továbbításakor és lejátszásakor a szerzők elektroakusztikus eljárásokat alkalmaznak. A rendelkezésükre álló berendezések segítségével rendkívüli mértékben kitágítják és újraértelmezik a zene hagyományos fogalmát. Valami mást! A gyökeres megújulásra már a múlt században volt igény. Két példa:

”A zenei hangzástartomány egyes területeinek meghódításában nagy szerepük volt az olasz futurista művészeknek. Ők lázadtak fel először és leghangosabban a tradicionális zenei intézmények és az általuk képviselt hangzásideal ellen, és követelték más, erőteljesebb, zajosabb minőségek megszólaltatását. Balilla Pratella zeneszerző fogalmazta meg Marinetti Futurista kiáltványa után két évvel, 1911-ben a Futurista zenészek kiáltványát, melyben erőteljes kritikával illette az olasz zenei életet (...).

Pratella később egy újfajta, a hangzó univerzumot megjelenítő zenekarról értekezett, mely képes környezetünk hangjainak visszaadására, tükrözi a természet erőit, magáévá teszi a tömegek, nagy ipari üzemek, járművek zenei lelkét. Az általános megfogalmazás után 1913-ban egy futurista festő és zeneszerző, Luigi Russolo pontosította a célokat A zajok művészete c. írásában: „A zenei hangoknak túl korlátozott a hangszíne. A legkomplicáltabb zenekaroknak is csak 4-5 fajta, hangszínből lényegesen eltérő osztálya van: vonósok, pengetett hangszerek, fafúvók, rézfúvók és ütők. [...] Ki kell törnünk a tisztán zenei hangoknak ebből a szűk köréből, és a zajos hangok végtelen variációját felhasználni!”

Pratella kiáltványait és Russolo esszéjét tettek követték, a futurista zenészek

létrehozták az első intonarumorit. Az intonarumori (zajintonáló) egy fadoboz, melyhez fémtölcser van erősítve. Belsejében bél vagy fémhúr és egy mozgásba hozható fém- vagy fakerék található, ami rezgésbe hozza a húrt. A húr hangmagasságát a kerék forgatásával, illetve feszességének egy emelővel történő állításával lehet változtatni. A fakerék különböző alakú lehet, ettől függ, milyen gyakran, illetve milyen erővel ér a húrhoz. Sokféle intonarumori készült, hangzásuk szerint osztályokba sorolták őket, például: Gracitadore (brekegő), Crepitatore (törő), Stroppiccitatore (csiszató), Scoppiatore (repedő), Sibilatore (fűtyülő), Gorgogliatore (bugyogó), Uluatore (huhogó), Ronzatore (zümmögő)”.

”Edgard Varèse tinédzser kora óta újonnan létrehozandó elektronikus hangszerekről álmódott. Már neves zeneszerző volt, amikor támogatást, pénzt próbált szerezni elektronikus zenei stúdióra. Javaslatait sorozatosan elutasították, arra kényszerítve a szerzőt, hogy élete nagy részében konvencionális eszközökkel dolgozzon. A harmincas években oly mértékben frusztrálta az általa megálmodott elektronikus hangszerek hiánya, hogy abbahagyta a komponálást, és csak az 50-es években, az elektronikus stúdiók létrejötte után kezdett újra zenét írni. Ennek ellenére hangszeres műveiben, zenei írásaiban sikerült megteremtenie az elektroakusztikus zene esztétikai alapjait. Új fogalmakat vezetett be a zenei kompozícióba (pl. szervezett hang), és sűrűségekkel, az eredeti hangforrásokat felismerhetetlenné változtató, meglepő hangzásokkal operált. Szirénákat alkalmazott *Amériques* (1921) című művében, hogy folyamatos hangmagasság-változásokat érjen el, és *Ionisation* (1931) című darabja volt az első mű a zenetörténetben, mely kizárólag ütőhangszerekre íródott. [...] színes, titokzatos költői képekkel fogalmazta meg kompozíciós vágyait: ‘Amikor az új hangszerek lehetővé teszik, hogy olyan zenét írjak, amelyet elképzelek, a hangtömegek mozgása, a síkok csúszása tökéletesen hallható lesz műveimben, és átveszik a lineáris ellenpont helyét. Amikor a hangtömegek összetalálkoznak, létrejön az áthatolás vagy a taszítás jelensége. Az egyes síkokon történő átalakulások kivetítődnek más síkokra, melyek eltérő sebességgel és szögben mozognak. A régi dallamkoncepció megszűnik létezni. A teljes mű dallama totalitássá válik, és úgy tud majd áradni, ahogyan a folyó áramlik’. Varèse zenei elképzeléseit nemcsak hangszeres, de még elektroakusztikus műveiből sem lehet teljességgel megismerni, hiszen igazából élete végén sem komponálhatott vágyainak hangszerén. Utolsó szerzői periódusában született ugyan két elektroakusztikus kompozíciója, a *Poème Electronique* és a *Déserts* 3 interpolációja, melyeket elektronikus zenei stúdióban valósított meg, a rendelkezésére álló eszközökkel azonban messze nem volt elégedett. Varèse az analóg stúdiót felülmúló eszközökről, a számítógépekről hitte, hogy majd képesek lesznek vágyainak megfelelően vezérelni és formálni a hangzásokat.”

”A digitális audio munkaállomások és más zenei szoftverek megjelenése az elektronikus zeneszerzésnek nemcsak gyakorlati, de társadalmi aspektusát is megváltoztatta. Az analóg stúdiókhoz csak a kiválasztottak szűk köre férhetett hozzá, ám a személyi számítógépeken futó programok megjelenésével elvileg bárki elkezdhet tevékenykedni ezen a területen. Az elektroakusztikus zene így eljutott a demokratizálódásnak arra a fokára, amely az ének vagy a hangszeres zene terén jellemző, s ennek pozitív hatása lehet az alkotás színvonalára is, hiszen nagyobb a merítés, és többféle ötlet, szemlélet és igény jelenhet meg, ütközhet, keveredhet egymással. A

digitális audio munkaállomás elsődleges funkciói – a felvétel, a vágás és a sávok keverése – olyan eljárások, melyekre mindenféle stúdióban szükség van. A szoftverek általában rendelkeznek saját hangátalakító parancsokkal is, összetettebb effektet, hangátalakítási műveleteket azonban moduláris szerkezetüknek köszönhetően, különböző gyártók által fejlesztett pluginok segítségével lehet végrehajtani.”

1956-ban telepedtem le Svédországban. Azóta figyelemmel kísérem a zenei alkotómunka alakulását. Már az 1980-as években bejutottam a stockholmi elektroakusztikus stúdióba (EMS). A technika fejlődése mára oda vezetett, hogy házi stúdióban dolgozhatok. Munkám éltető ereje az elektromos áram, munkaeszközöm a számítógép. Számos szoftver áll rendelkezésemre. Segítségükkel olyan és akkora együtteseket és olyan hanghatásokat tudok elővarázsolni, melyek korábban teljesen elképzelhetetlenek voltak.

Hogyan helyezhető el ezek a művei a zeneirodalom folyamatában, és milyen jövőt tud elképzelni?

Ki tudja, mit hoz a jövő? Zenémet, sajátos jellege miatt, terjeszteni nem könnyű dolog. A hallgatók zöme ragaszkodik a megszokotthoz, idegenkedik az újdonságoztól. Nem számíthatok arra sem, hogy hirtelen felbukkan egy-két befolyásos királycsináló, aki magára vállalja zeném népszerűsítését, hiszen ez az igyekezet azonnali haszonnal nem kecsegtet. Megtörténhet, hogy valamelyik ifjú zeneszerző megismerkedik darabjaimmal, lát bennük némi fantáziát, és folytatja azt, amit kezdeményeztem.*el*

Műveim ingyen és bérmentve meghallgathatók a világhálón: <https://soundcloud.com/user-811868556>

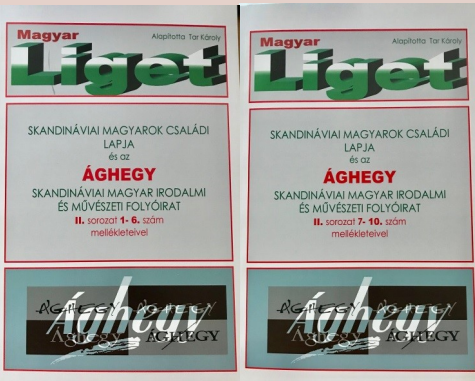
Az interjút készítette **Domokos Kinga**

Az idézetek Loch Gergely és Szigetvári Andrea Az elektroakusztikus zene története c. könyvéből valók, mely a Typotex kiadónál jelent meg, 2014-ben. (A www.interkonyv.hu linkre kattintva érhető, és ingyenesen letölthető.)

ÁGHEGY

**Tizenöt esztendő termése: 50 folyóiratszám, 10 kötet,
- több mint hatezer oldal**

nka
Nemzeti Kulturális Alap

támogatásával a **Magyar Liget** és az **Ághegy** folyóirat mellékletével: **II. sorozat 1-6 és 7-10. száma, A4-es nagyságban közel hétszáz oldalon, részben színes nyomással.**
Készült a kolozsvári **NIS Electronics Nyomdájában, Hosszú Béla gondozásában.**

Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanézó — elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis — színjáték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek
4. Bernhard Nordh: A hóttavi újtelepések
5. Erdélyi Szépművés Céh Emlékkönyv — összeállította Tar Károly
6. Dohi Alexandru: Altermundia — svédül. Fordította Lőrinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította T.K.
13. Tar Károly: Pánik — regény

7. Lőrinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
8. Agnes Borg: Tillständ - svéd versek
- 9- Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdőknek – Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
10. Dohi Alexandru: Altermundia - Fordította T.K.
11. Tar Károly: Itt és ott - versek
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította T.K.

14. Skandináviai helyőrség — az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemezmelléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bádénben — kisregény és Leborult szivarvég — egyszerű történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás — versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás — regény — fordította Szente Imre
18. Gödriné Bedő Ilona: Gondolatok idegenben v
19. Molnár István: Mint pillangó a tűzhöz— regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve — versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra — kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncház — gyermekversek – Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka irka — gyermekversek — Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik — talán,versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt – svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van
28. Tar Károly: Ami eszembe jut – kisprózaí írások
29. Gödriné Bedő Ilona: Valamit mindig megköszönni - versek
30. Tóth Ildikó: Mérőlől csak álmodom
- 31.. Hommage Tomas Tranströmer — Ághegy műhely fordítások
32. Tar Károly: Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt - regény
33. Tar Károly– Moritz Livia: Vers– kép
34. Tar Károly– Soó Zöld Margit – Játékos torna
35. Gaál Zoltán – Kovács Ferenc: Fák egymás között
36. Tar Károly: Est- versek
- 37- Forró Tamás: 1956-os magyar menekültek Norvégiában
38. Tar Bengtsson testvérek: Matsäck meg dikter — Verstarisznya — versfordítások
39. Tar Károly Kedves könyveim könyve - Erdélyi Kiskönyvtár a
40. Tar Károly: Titoktára—Erdélyi Kiskönyvtár
41. Tar Károly: Pánik—Erdélyi Kiskönyvtár
42. id. Tar Károly : Nem így akartuk — Edélyi Kiskönyvtár
43. Tar Károly: Summa — A Boldog utcán túl — Erdélyi Kiskönyvtár
44. Tar Károly: Summa — Sajá lábón —Erdélyi Kiskönyvtár
45. Tar Károly. Summa—Ezer kilométerekkel—Erdélyi Kiskönyvtár
46. Tar Károly: Summa — Summa summarum — Erdélyi Kiskönyvtár
47. Tar Károly: Est- versek második, bővített és támogatott kiadás 200 példányban
48. Tar Károly:Kevert kavart— kispórák, A Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával 100 példányban
49. Tar Károly:Voltam — emlékirat -, A Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával 100 példányban
50. Tar Károly:Voltam — A Boldog utcán tól - emlékirat - A Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával 100 példányban
51. Tar Károly:Voltam — A Boldog utcán tól - emlékirat - A Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával 100 példányban
52. Tar Károly:Voltam — Saját lábón - utcán tól - emlékirat - A Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával 100 példányban
53. Tar Károly:Voltam — Ezer kilométerekkel I-II. - mlékirat

Kapu az Ararátra

Ligeti Pál fotósorozata

Héjja Mónika munkája

Székely János: Svédországi tájak – fotósorozat

Székely János: Svédországi tájak – fotósorozat

Székely János: Svédországi tájak – fotósorozat

Székely János: Svédországi tájak – fotósorozat

Székely János: Svédországi tájak – fotósorozat

Molnár István képeskönyvéből- István Molnárs Bilderbok

Varázspálca -Trollspö Blekholmsterrassen 7, Stockholm)

Molnár István képeskönyvéből - István Molnár's Bilderbok

Góliát. Messzi földön. Goliat. I fjärran land.

(Fjällgata, Stockholm)

Molnár István képeskönyvéből - István Molnárs Bilderbok
Skuggspel — Árnyjáték (Ringvägen 93, Stockholm)

Molnár István képeskönyvéből - István Molnár's Bilderbok
Kanin Krishna, Kanin Krishna, Krishna Krishna, Kanin Kanin
Nyuszi Krishna, Nyuszi Krishna, Krishna Krishna, Nyuszi Nyuszi
(Liljeholmsvägen 11, Stockholm)

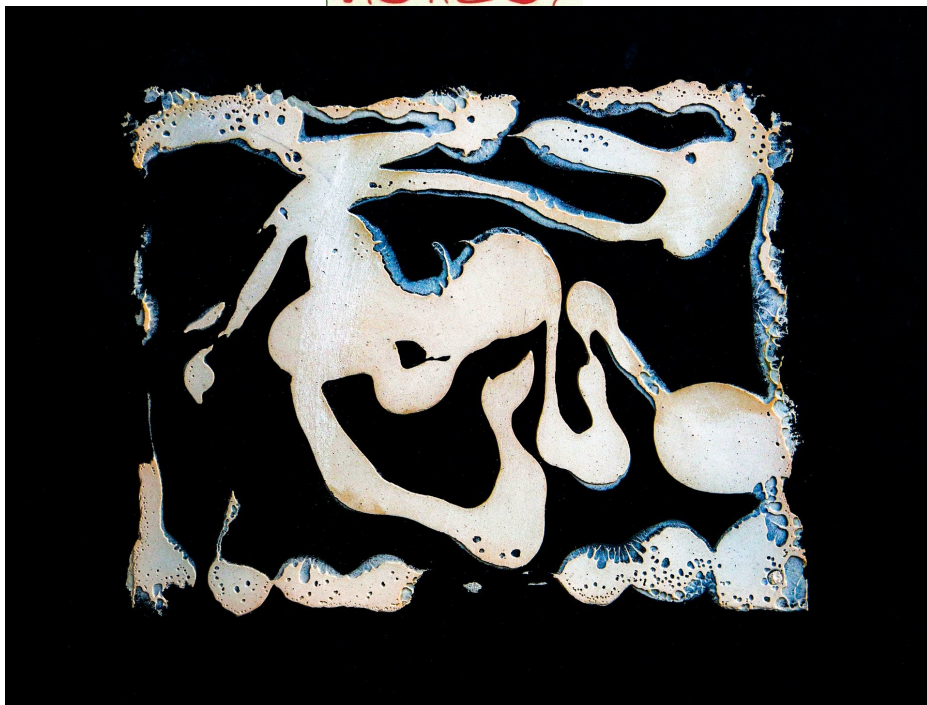

Molnár István képeskönyvéből - István Molnár's Bilderbok
Utsikt — Kilátó (Brännkyrkagatan 70B, Stockholm)

Molnár István képeskönyvből - István Molnárs Bilderbok
Budbärare — Futår (Jägargatan 5, Stockholm)

AGREGY

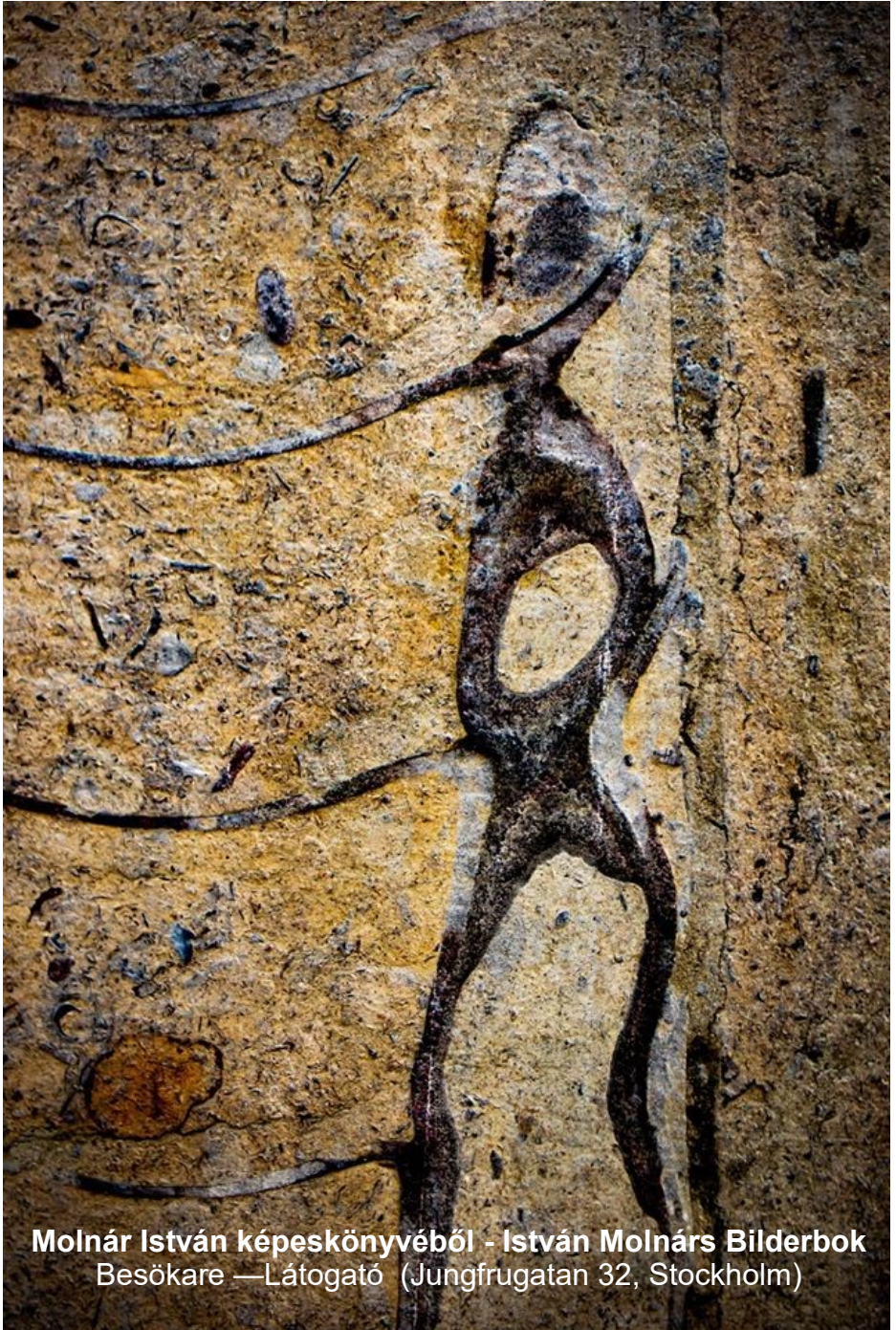
Molnár István képeskönyvéből - István Molnárs Bilderbok

Déjà vu (Seglatsgatan 10, Stockholm)

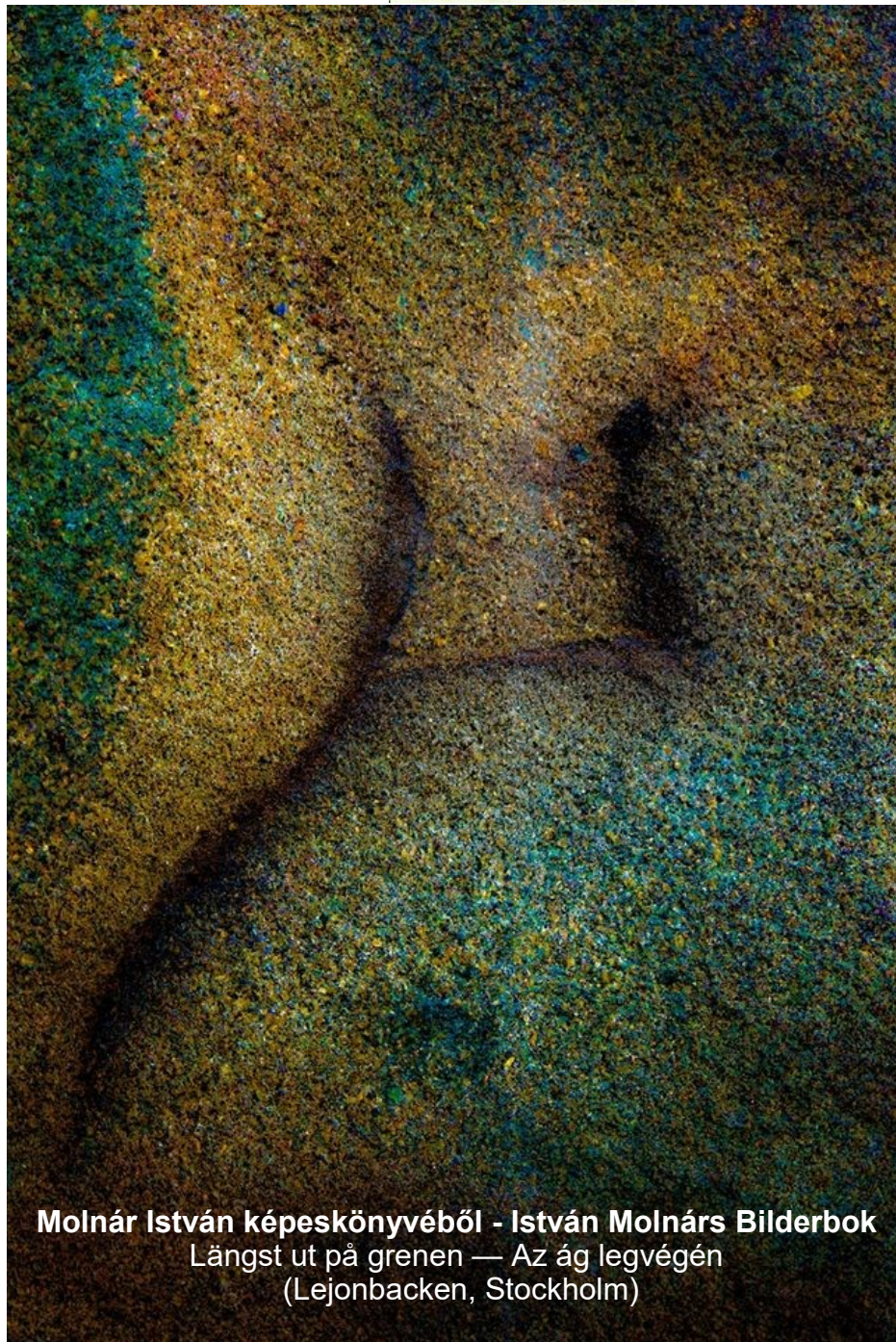

Molnár István képekgyűjteményéből - István Molnár's Bilderbok
Schamanfot från Burjatien (Etnografiska museet, Novosibirsk)
Sámánlábfej Burjátöldről (Néprajzi múzeum, Novosibirszk)
(Valsbergs gränd 4, Stockholm)

Molnár István képeskönyvéből - István Molnár's Bilderbok
Besökare —Látogató (Jungfrugatan 32, Stockholm)

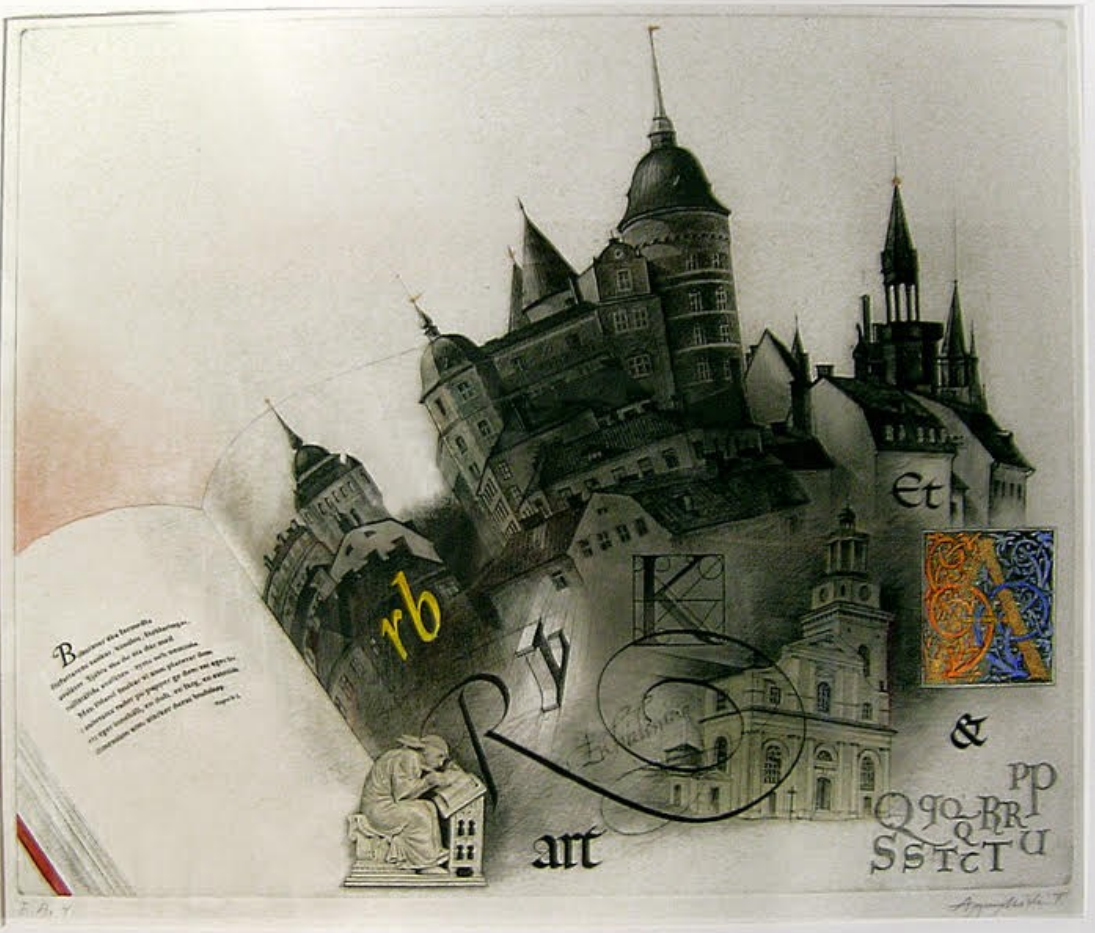

Molnár István képeskönyvéből - István Molnár's Bilderbok
Längst ut på grenen — Az ág legvégén
(Lejonbacken, Stockholm)

▲
Molnár István
fotógrafikája

▲
Héjja Mónika:
Csendélet hallal

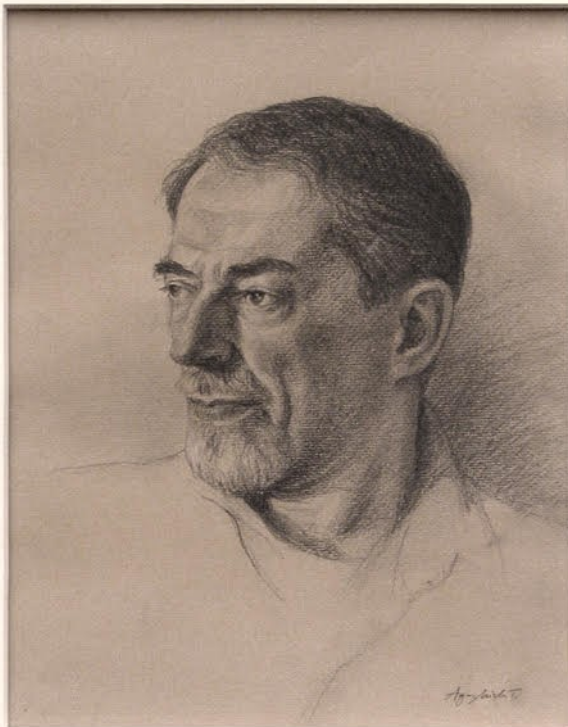

Török Miski Ágnes: A Verbum förlagnak készült grafika.

Török Miski
Ágnes:

Portré

Török Miski
Ágnes

Ervin Rosenberg
svéd-magyar
fordító portréja

Az alma és fája

Török Miski Ágnes leánya: Héjja Mónika rövid bemutatása

Festés:

Önálló alkotások - Portrék vagy más motívumok rendelésre, modellek vagy reprodukciók alapján

- Másolatok klasszikus festési módszerrel, nagy pontossággal, reprodukció vagy eredeti kép alapján, olaj, tempera, akvarell, akril vagy murális technikával.

Restaurálás:

Vászon- és táblaképek, ikonok, faszobrok, díszkeretek restaurálása szakszerű és igényes módszerekkel - Feltárás, konzerválás, tisztítás, hiányok pótlása, retusálás a szakma etikai kódexe alapján.

Dekorációs festés:

Dekorációs elemek festése a tervtől a kész műig, lakások, kastélyok, nyilvános helyiségek, (lakberendezési) üzletek stb. részére. A motívumot a megrendelő a művész tanácsadása alapján választja ki. A témák ornamentikák, másolatok vagy saját tervek lehetnek, amelyek olaj, akril, freskó vagy sgrafitto technikával készülnek. (Sgrafitto: színes vakolatrétegekben kikarcolt motívum)

Életrajz

1977-ben született Stockholmban, művészcsaládban nőtt fel. Anyja: Török Miski Ágnes grafikus.

1996 - Érettségi a S:t Görans Gimnázium képzőművészeti tagozatán; Stockholm, Svédország

1997-2000 - Festő- és rajzkurzusok: Svédország, Magyarország, Hollandi

2000-2005 - Magyar Képzőművészeti Egyetem festő-restaurátor szakának hallgatója, diploma 2005-ben, Budapest - Magyar Képzőművészeti Egyetem csoportos kiállításai

2002 - Dicséretben részesült: Barcsay pályázat, Képzőművészeti Egyetem, Budapest, Magyarország - Szakmai továbbképzés, Thomas Knarvik festőművésznél, Oslo, Norvégia - Csoportos kiállítás: Galleri Semingsen, Oslo, Norvégia - Csoportos kiállítás: Ericsson Galéria, Budapest, Magyarország.

2005 - Egyéni vállalkozó festőművész és restaurátor
2006 - Szakmai gyakorlat Stefano Scarpelli az Uffizi képtár restaurátorának műhelyében, Firenze, Olaszország. Dekorációs festés olajban és sgrafitto, a tervezéstől a kivitelezésig, esküvői és konferencia termek; Gödöllő Kis Kastély, Magyarország - Város címer; Gödöllő, Magyarország.

2007 - Restaurálási munkák a Björksdats dekorációs cég megbízásából Norvégiában
- Restaurálás és aranyozás; Trondheimi bankpalota, Norvégia - 17.sz.-i festett famennyezet restaurálása és rekonstruálása; Grimmstad, Norvégia - Saját festmények - Restaurálások és másolatok műkereskedők, műgyűjtők és galériák részére - Restaurálás és másolat festése; Szépművészeti Múzeum, Budapest.

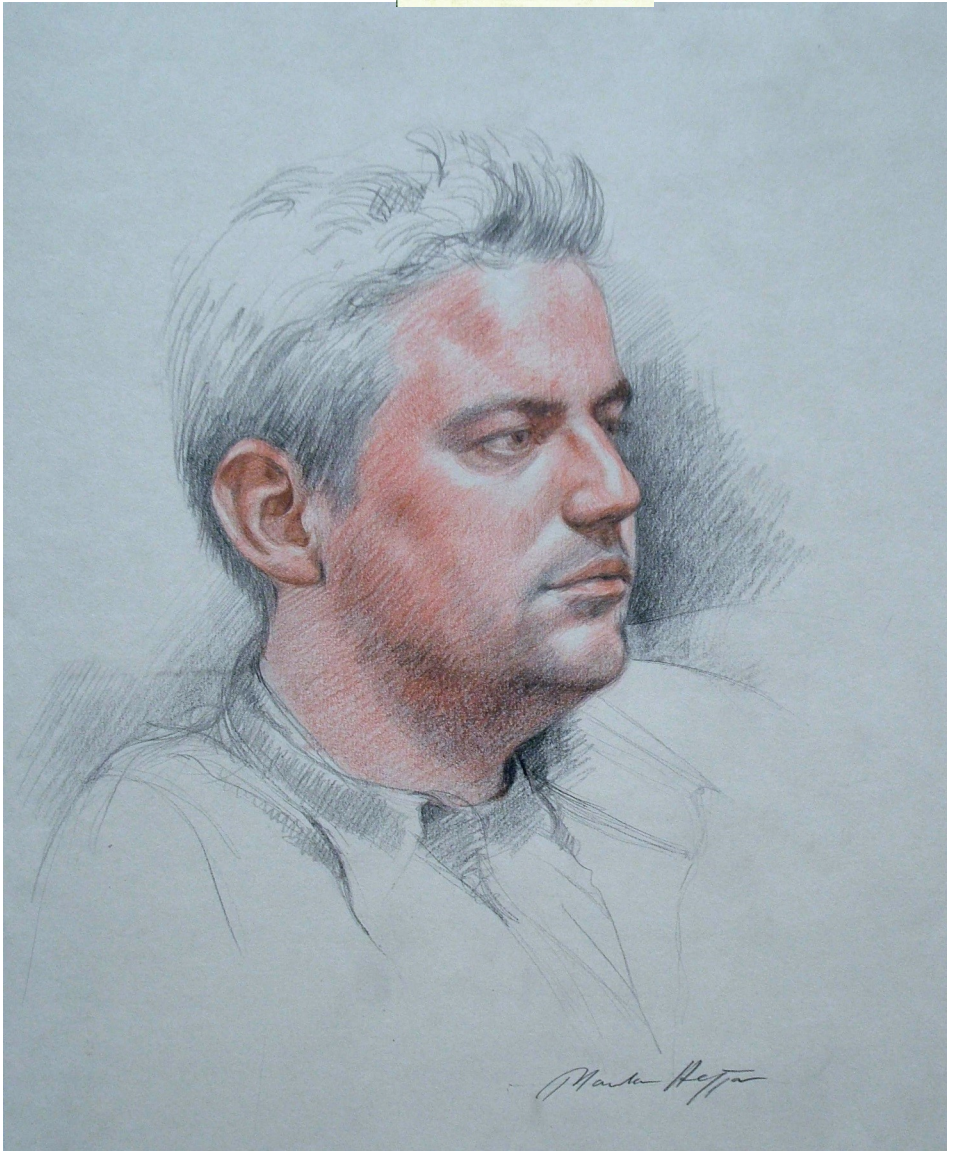
Héjja Mónika rajzai

Héjja Mónika rajzai

Héjja Mónika rajza

Héjja Mónika rajza

AGREGY

Héjja Mónika rajza

Héjja Mónika rajza

Héjja Mónika munkája

Török Miski Ágnes: Kisfiam Mark, 5 éves korában. ►

Az Ághegy melléklet tartalma

Az első oldalon: Török Miski Ágnes rézkarca a S:t Eriks Ögonsjukhus (szemkórház) megrendelésére
A hátlapon Székely János: svédországi tájak

Thinsz Géza emlékezete o Kovács katáng Ferenc
Napszakok o Száz forintért elmondom magának
az életemet o Gaál Zoltán és Hollóházi Erzsébet
versváltása o Borka László: Szervusz, Kosztolányi o
Pető Tünde: A kámea gyógyító ereje o Gaál
Zoltán új zenéje o Az alma és fája

II. sorozat 15. szám — 2020/1